

Isaac ASIMOV

Kvar noveloj

Tradukis M. kaj C. Rivière

La Krom-KancerKliniko 35

Isaac ASIMOV

I s a a c
A S I M O V
[aj-zak az-i-
maf], originale
Исаак Озимов
tamen nun
transskribita
en la rusan
l i n g v o n
kiel Айзек
А з и м о в ,
(naskiĝis ĉ.
la 20-an de

Intertempeli estis komencinta verki iujn rakontojn. Nur 11-jaraĝa, li skribis sian unuan rakonton titolitan «The Greenville Chums at College». Lia unua rakonto publikigita estis «Little Brothers», en 1934, dum li frekventis altlernejon.

Dum universitato, inter liaj plej ŝatataj legaĵoj, krom historiaj kaj sciencfikciaj romanoj, estis Agatha Christie kaj P. G. Wodehouse. En 1937 li proponis Cosmic Corkscrew al John W. Campbell, direktoro de la revuo Astounding Stories, sed la manuskripto estis resendita al li.

decembro 1919[jul. kalendaro]/ 2-an de januaro 1920[greg. kalendaro], mortis la 6-an de aprilo 1992) estis rus-devena usona verkisto de sciencfikcio kaj sciencfakto. Kvankam li verkis centojn da libroj pri scienco por laikoj, lia famo devenas de liaj noveloj kaj romanoj pri robotoj, la Serio Fondado (angle: Foundation), historio pri la estonta galaksio, kaj la novelo Nightfall («Noktiĝo»).

Malgraŭ tio, Campbell mem kuraĝigis lin skribi aliajn verkojn, kaj tiel en la jaro 1939 aperis ĉe Astounding Stories la rakonto «Ŝiprompo en la maro antaŭ Vesta» (Marooned off Vesta). Intertempe Asimov teksis striktajn rilatojn ankaŭ kun Frederik Pohl, direktoro de aliaj du prestiĝaj sciencfikciaj revuoj, Astonishing Stories kaj Super Science Fiction. Estas ĉe ĉi tiuj periodaĵoj ke vidos la lumon multaj el liaj famaj rakontoj pri robotoj pozitronaj (la unua, ĉiam en 1939, estas Robbie), preludo al la fortunaj romanoj de la «Ciklo de Robotoj», kaj la rakontoj kiuj fariĝos la unua parto de lia plej fama verko, «Ciklo de la Fondaĵo».

Asimov naskiĝis en la Rusio de Lenino en Petroviĉi, vilaĝo apud Smolensk, en hebrea familio sed je la aĝo de tri jaroj elmigris kun sia familio en Usonon kie li plenaĝiĝis kaj plejparte loĝis en Novjorko. Liaj gepatroj mastrumis vendejon de ĵurnaloj kaj dolĉaĵoj kaj ja tie ĉi la juna Isaac komencis pasiigi pri sciencfikcio legante fakrevuojn kiuj periode alvenis al la patro, Judah Asimov. Isaac, kvankam li ne estis solfilo (li havis fraton, Stanley, kaj fratinojn, Marcia) estis la favorato de la familio pro sia malsanemo, kio tamen ne malebligis lin frekventi Kolumbian Universitaton, kie li magistriĝis en la jaro 1939 pri ĥemio kaj biologio.

Lia sciencfikcio estis plejparte verkita inter la jaroj 1939 kaj 1957, kaj inter 1982 kaj 1992. Dum aliaj periodoj li precipe skribis por popularigi scienccon. Asimov laboris kiel profesoro de bioĥemio ĉe la Universitato de Boston inter 1949 kaj 1958, esplorante pri nukleacido, sed post 1958 li laboris sole kiel aŭtoro. Asimov verkis ĉirkaŭ 500 librojn.

Laŭ Vikipedio.

ENHAV-TABELO

<u>pĝ</u>	<u>titolo</u>	<u>tradukis</u>
3	La nekrologa rubriko	<i>Christian Rivière</i>
12	Kara Jupitero	<i>Martine Rivière</i>
15	Mortiva nokto	<i>Christian Rivière</i>
28	Solva detalo	<i>Martine Rivière</i>

La nekrologa rubriko

Lanselo, mia edzo, ĉiam legas la ĵurnalon dum la matenmanĝo. Tio kion mi vidas de li kiam li aperas, estas mallarĝa zorgomiena vizaĝo, ĉiam ŝajne kolerigita kaj tiel svage kiel nekompreneble frustrita. Li ne salutis min kaj la ĵurnalo kiun mi atente malfaldis por li, lokiĝis inter lia vizaĝo kaj mi.

Iomete pli malfrue, lia brako, kaj nur lia brako, ekaperis de malantaŭ tiu ekrano por kapti la duan tason da kafo en kiun mi metis la necesegan kulereton da sukero ĝisrande plenigitan – nek tro nek maltro por ne esti traborita de venena rigardo.

Tio ĉesis ĉagreni min. Almenaŭ mi manĝas trankvile.

Ĉi-matene, tamen, Lanselo rompis la silenton, por subite diri per voĉo agresiva :

— Dio de l' ĉielo! Tiu stulta Pol Faber mortis! Pro infarkto...

Tiu nomo rememorigis nenion al mi. Lanselo jam menciis ĝin hazarde kaj mi ne sciis ke Faber estis unu el liaj kunlaborantoj; ankaŭ li estis fakulo pri teoria fiziko. Ĉe la maldeca kvalifikaĵo uzita de mia edzo, mi nesenkaŭze opiniis ke tiu Pol Faber estis iom fama, ke li trafis sukceson kiu ĉiam preterpasis Lanselon.

Li metis la ĵurnalon kaj kolere rigardis min.

— Kial morto-avizoj ĉiam estas plenaj je aĉaj mensogoj? – li ekkriis. – Tiu nekrologa rubriko priskribas lin kvazaŭ novan Einstein, nur ĉar li mortis pro kora krizo!

Ja iun konversacitemon mi evitis, tio estis nekrologaj rubrikoj! Mi eĉ ne kuraĝis aprobi per mentonmoveto.

Lanselo forpelis la ĵurnalon, ekstaris, kaj eliris sen finmanĝi siajn ovojn, sen mergi siajn lipojn en la duan tason da kafo.

Mi suspiris. Kion fari? Ĉu iam mi povis fari ion?

Mia edzo ne vere nomiĝas Lanselo Stebbins. Mi kiel eble plej ŝanĝis la nomojn kaj la kuntekston por protekti la kulpanton. Tamen, eĉ se mi konservus la verajn nomojn, vi ne povus identigi mian edzon.

Menciendas ke Lanselo estis sperta ĉirilate : li ege bone scipovis resti nerimarkita. Ĉiufoje kiam li malkovris ion, iu senescepte malkovris tion antaŭ ol li; aŭ alia malkovraĵo pli grava forkaŝis la lian. En

sciencaj kongresoj, ĉiam ĉeestis malmultaj personoj por aŭdi liajn prelegojn ĉar tutcerte iu kolego, en alia ĉambro faris pli interesan prelegon.

Kompreneble, tiu situacio influis lin. Tio aliigis lin.

Kiam ni geedziĝis, antaŭ dudek kvin jaroj, li estis enviinda partio. Dank' al iu heredo, li komforte vivis kaj li jam estis sperta fizikisto kiun turmentis mensostreĉa ambicio, kaj kies kariero estis promesplena. Pri mi, mi kredas ke tiam mi estis beleta. Sed tio ne daŭris longtempe. Tio kio daŭris, male, estis mia enmemiĝo kaj mia nekapablo helpi pri mondumaj aferoj junan ambician universitatanon kiu bezonis sian edzinon por havi konatojn.

Eble tio estis alia aspekto de la talento de Lanselo resti nerimarkita. Alia edzino eble videbligis lin... per reflekto. Kiu scias?

Ĉu tion li ekkonsciis post iom da tempo? Ĉu tial li ekdisiĝis de mi post du aŭ tri jaroj konvene feliĉaj? Fojfoje, mi kredis tion kaj faris amarajn riproĉojn al mi.

Sed tiam mi pensis ke nur lia (ju pli granda des malpli satigita) avido pri honoroj, diktis lian konduton. Li ekisiĝis el sia posteno kaj konstruigis por si personan eksperimentejon ekster la urbo. Ĉar la tereno ne estis multekosta kaj ĉar li deziris la solecon, asertis li.

Ne la mono estis problemo. La Ŝtato ne estis avara pri la subvencioj rilate fakulon pri teoria fiziko kaj li devis nur peti por esti servita. Malgraŭ ĉio ĉi, li uzis senlime la hejman monon.

Mi provis kontraŭstari : « Nu, tio ne necesas, Lanselo. Fakte, alie estus se mankus al ni la mono. Aŭ se ili ne plu volus vin ĉe la universitato. Mi nur deziras infanojn kaj normalan vivon ».

Sed brulis en li volardo kiu blindigis kaj surdigis lin rilate ĉion ceteran. « Io ja devas superi ĉion, – li respondis kolere. – La scienca rondo konsciu kiu mi estas. Ili agnosku ke mi estas iu... iu... eminenta scienculo ».

Tiutempe, li ankoraŭ hezitis kvalifiki sin genia.

Nenio sukcesis. Malbonŝanco obstine postsekvis lin. Senĉese. Lia laboratorio svarme zumis pro intensa aktiveco; li dungis helpantojn al kiuj li proponis

allogajn salajrojn ; li tro laboradis.

Ĉio ĉi vane.

Mi daŭre esperis ke li finfine rezignos, ke li revenos en la urbon, ke li ebligos al ni vivon normala kaj trankvila. Mi atendis. Sed ĉiufoje kiam li devis rekoni novan malvenkon, li denove batalis provante sturmi bastionojn de gloro kaj famo. Ĉiufoje, li ekatakis bolante pro entuziasmo, kaj ĉiufoje li refalis ĝisfunde al abismoj de malespero.

Kaj, aŭtomate, li pagigis al mi multe pro tio. Ĉar se la mondo tedis lin, konsekvence min tedis li. Mi ne estas kuraĝa sed mi ekpensis eksedziniĝi.

Kaj...

Estis videble ke de unu jaro, li preparis sin al nova batalo. Al sia lasta batalo, mi pensis. Neniam antaŭe mi vidis lin tiel strebema, tiel febra. Li strange grumblis sole kaj nenial ridsingultis subite. Li pasigis tutajn tagojn sen manĝi, tutajn noktojn sen dormi. Li eĉ decidis enŝlosi siajn laboratoriajn kajerojn en la kiraskeston de la dormoĉambro kvazaŭ li malfidus eĉ siajn helpantojn.

Kompreneble, mi jam estis fatale certa ke tiu batalo estos malvenko... same kiel la antaŭaj. Sed se li malsukcesos ĉe sia aĝo, li devos konsenti ke lia lasta bonŝanco svenis. Tiam, li trudite devos rezigni.

Do, mi decidis atendi kaj kolekti mian tutan paciencon.

Sed tiu historio pri nekrologaj rubrikoj malbone fartigis min. Iun tagon, mi samokaze rimarkigis al li ke li estu certa, ĉiukaze, ke oni parolos pri li respekteme en lia morto-avizo.

Sendube tiu rimarko ne estis tre klera : miaj rimarkoj neniam estas tre kleraj. Mi intencis lanĉi gajviglan komenton por malhelpi lin sinki en deprimon ĉar mi laŭsperte sciis ke tiukaze li estas plej abomeninda.

Eble mia komento entenis iomete da senkonscia malestimo. Tutsincere mi ne scias.

Tamen tio eksplodigis lin. Lia korpo svelta ektremetis kaj liaj malhelaj brovoj kunstreĉiĝis super liaj kavaj okuloj dum li ekkriis kapvoĉe : « Nu mi neniam legos mian nekrologan rubrikon. Eĉ tion oni malpermesos al mi ! »

Kaj li kraĉis al mi vizaĝmezen.

Senhezite.

Mi forkuris por enŝlosi min en mian dormoĉambron.

Li ne petis pardonon de mi sed post kelkaj tagoj dum kiuj mi zorge preteris lin, ni denove interrilatis glacie. Nek li nek mi aludis la okazaĵon.

Kaj tiufoje estis nova morto-avizo.

Nu ĝuste kiam mi sidis matenmanĝante fronte al

li, ŝajnis al mi ke tio estas la lasta ĉeranda guto, la akmeo de senfine fiaskanta kariero.

Mi sentis proksimecon de krizo sed mi ne sciis ĉu mi devas antaŭtimi aŭ ĝojakcepti ĝin. Fakte, la etoso estis ĝoja. Se io devos ŝanĝiĝi, certe estos laŭ pliboniĝo.

Tuj post la manĝo, li venis kun mi en la salonon kie estis kudrilarujo por okupi miajn manojn per senutila flikado kaj televidilo por okupi mian menson.

— Mi bezonus vian helpon, – li anoncis senpreparare.

De almenaŭ dudek jaroj li ne estis parolanta al mi tiamaniere, kaj mi instinkte reagis kaj turnis min al li. Li ŝajne estis gvidata de nenormala ekscito. Liaj vangoj, kutime palaj, estis ruĝegaj.

— Se mi povus helpi vin, estus plezuro, Lanselo.

— Vi povas. Mi donis po unu ferimonatojn al miaj helpantoj. Ili foriros sabaton kaj, de tiu tago, mi laboros sole kun vi en la laboratorio. Mi preferas averti vin nun, por ke vi pretiĝu por esti libera la venontan semajnon.

Mi ŝrumpis klinante la kapon.

— Sed Lanselo, vi ja scias ke mi ne scipovas helpi vin pri via laboro. Mi ne...

— Mi scias, – li rebatis malestimvoĉe. – Sed ne estas utile ke vi komprenos. Mi sciigos al vi kelkajn instrukciojn kiujn vi devos obei laŭlitere. Sciu ke mi finfine malkovris ion kio ebligos al mi atingi ĉifoje la famon kiun mi meritas...

— Ho ! Lanselo ! – mi flustris neintence, ĉar estis gurdaĵo kiun mi jam tro ofte aŭdis.

— Aŭskultu min, kretcerbulino, kaj provu unufoje konduti kiel plenkreskulino. Jes... Mi sukcesis. Nun, trafite ! Neniu plu haltigos min ĉar mia elpenaĵo estas bazita sur tiom nekutima principo ke neniu vivanta fizikisto, krom mi, havas sufiĉe da genio por koncepti ĝin. Mi plifruigas la progreson je almenaŭ unu generacio. Kaj la novaĵo sciigis kvazaŭ bombo tra la mondo, mi probable estos taksita kiel la plej elstara sciencisto ekde iam ajn.

— Nu, tio ege kontentigas min, Lanselo.

— Mi diris : probable. Ne estas absolute certe. Estas multe da maljusteco en la sciencofameco, mi malfeliĉe spertis tion. Tial, ne sufiĉas al mi diskonigi mian malkovron. Se mi tion farus, ĉiuj enŝteliĝus en la breĉon kaj, estonte, mi estus nur nomo en libroj pri historio. La tuta gloro estos ŝtelita de malfruaj eltrovintoj.

Li tiamaniere parolis al mi nur ĉar (mi estas certa pri tio) li ne plu povis sin deteni. Li svingiĝis senpacience kaj mi estis tiom nerimarkinda ke li tiel povis liberiĝi.

— Mi nepre volas ke tio estu impresa, ke la tondro de tiu malkovro estu tiom surdiga ke neniam aliies nomo estu same fama kiel la mia.

Li troigis kaj mi ektimis la konsekvencojn de nova seniluziigo. Ĉu la malsukceso ne faligos lin en frenezon?

— Nu, Lanselo... ĉu tio pravigas perdon de soifo kaj apetito? Kial ne ĉion forlasi? Kial ne longdaŭre libertempi? Vi laboris sufiĉe energie kaj sufiĉe longtempe. Ĉu ne estus bona ideo vojaĝi en Eŭropon? Mi ĉiam deziris...

Li ekstamfis.

— Ĉesu do bei stulte! Sabaton, mi atendos vin en la laboratorio.

Mi pasigis tri abomenindajn noktojn. Mi neniam estis tia. Mi senĉese demandis min ĉu li fariĝas freneza.

Jes, tio ja povus esti frenezo. Frenezo naskita de netolerebla elreviĝo kies deirpunkto estis tiu nekrologa rubriko. Lanselo liberigis sian helpantaron kaj, de tiam li volis ke mi asistu lin kiel helpantino. Ĝis nun, li neniam permesis al mi eniron en lian laboratorion. Li certe intencis uzi min por nur Dio scias kiu stranga eksperimento. Aŭ, tutsimple, murdi min.

Dum tiuj sendormaj noktoj, obsede timigite, mi ekprojektis voki la policon, forfuĝi, f... fari ion ajn.

Sed kiam ektagis, mi moderiĝis: ne, li certe ne estas freneza, li certe ne uzos forton kontraŭ mi. Eĉ la anekdoto pri la kraĉo ne povas esti taksita kiel perfortaĵo kaj li neniam provis trakti min brutale.

Do tiel mi atendis senpacience tiun sabaton kaj mi direktis min al tio kio eble estos mia morto, submetita kvazaŭ obeema ŝafo.

Ambaŭ mutaj, ni iris kune al la laboratorio instalita ekster la domo.

Tiu laboratorio estis io, eĉ laŭ sia aspekto, iom timiga kaj mi trairis hezite la pordon.

— Nu! — Lanselo ekkriis. — Ĉesu tiel rigardi ĉirkaŭ vi kvazaŭ mi kondukus vin al buĉejo! Vi nur faru kion mi ordonos al vi.

— Jes, Lanselo.

Li enirigis min en ĉambreton ŝlositan. Ĝi estis plenŝtopita per strangeĝaj aferoj kaj ĉie abundis elektraj dratoj.

— Bone... — li ekdiris. — Ĉu vi vidas tiun pelveton el fero?

— Jes, Lanselo.

Estis ujo malgranda sed profunda, el kruda metalo kies surfaco havis makulojn de rusto. Speco de krado kun larĝaj maŝoj kovris ĝin.

Lanselo devigis min alproksimiĝi kaj mi vidis

blankan muson ene, kiu sidis sur siaj malantaŭaj kruroj kaj kies plata muzelo palpis la kradon kun arda scivolemo. Aŭ eble pro angoro. Mi konfesas ke mi tremetis ĉar neatendita vido de muso estigas ŝokon. Almenaŭ min tio ŝokas.

— Ĝi ne atencos vin, — Lanselo grumblis. — Nun, iru al la muro kaj rigardu.

Ĉe tiuj vortoj, ĉiuj miaj timoj revenis. Hororigite, mi estis tute certa ke fulmo estas ŝpruonta por cendrigi min, ke monstreca metalaĵo estas aperonta por dispremi min, ke...

Mi fermis la okulojn.

Sed nenio okazis. Pri mi, almenaŭ. Mi nur aŭdis ian *pfŭit*-on kvazaŭ malsekan petardeton eksplodantan.

La voĉo de Lanselo aŭdiĝis:

— Nu?

Mi malfermis la okulojn. Li rigardis min, fierradia. Mi fikse rigardis lin senesprime.

— Nu? Ĉu vi nenion vidas, stultulino? Tie!

Estis dua pelveto je tridek centimetroj malproksima de la alia. Mi ne estis vidanta ke Lanselo metas ĝin sur la tablon.

— Kion mi rigardu? Ĉu la duan pelveton?

— Fakte, ne estas la dua, estas klonajo de la unua. Praktike, ili ne malsimilas laŭ eĉ unu atomo. Vi komparu ilin. Vi konstatos ke ili havas la samajn korodomakulojn.

— Ĉu vi fabrikis la duan de la unua?

— Jes, sed laŭ tre aparta tekniko. La materiokreo necesigas normale tromultekostan elspezon de energio. Eĉ laŭ idealaj kondiĉoj de efikeco, necesus tute disigi po cent gramojn da uranio por havi gramon da artefarita materio. La simpliga procedo kiun mi malkovris povas esti klarigita jene: por kloni ion en la estonteco, oni bezonas tre malgrandan kvanton da energio kondiĉe ke tiu energio estu taŭge aplikata. Tiu mirigaĵo, mia... mia karulino, resumiĝas al tio: kreante en la estonteco klonajon de iu objekto kaj revenigante ĝin nunen, mi realigis la tratempan vojaĝon.

La fakto ke li nomis min « karulino » taksebligas ĝustanivele lian triumfan ĝojon.

— Estas rimarkinde! — mi ekkriis ĉar, vere, mi estis impresita, ne utilas tion negi. — Ĉu ankaŭ la muso revenis?

Samtempe de tiu demando, mi kurbiĝis super la dua pelveto.

Kaj mi eksentis denove ŝokon el la plej malagrablaj. Enestis blanka muso. Blanka kaj mortinta muso.

La vangoj de Lanselo fariĝis rozkoloraj. « Ja estas difekto. Mi povas revenigi el la estonteco vivantan materion sed ne sub vivanta formo. Ĝi revenas mortinta ».

— Ho! Ve! Kial?

— Mi ankoraŭ ne scias tion. Mi imagas ke la klonajo estas perfekta je la atoma nivelo. Ĉiukaze, estas neniu videbla difekto. La dissekcado pruvis tion.

— Vi povus peti...

Ĉe la ekrigardo kiun li ĵetis al mi, mi haltis nete. Pli bone ne sugesti eblon de kunlaborado : antaŭaj spertoj instruis al mi ke neeviteble, la kunlaborantoj de Lanselo arogis al si la meriton de liaj malkovroj.

— Mi petis, – li rebatis kun amara kontento. – Sperta biologiisto nekropsiis iujn el miaj subjektoj sed li trovis nenion. Kompreneble, li ne konis la devenon de la bestoj kaj mi atentis repreni ilin antaŭ ol okazus io kio vekus suspekton en li. Eĉ miaj helpantoj ne konas la temon de miaj esploroj.

— Kial do vi tiom sekretigas tion?

— Tutsimple ĉar mi ne sukcesas revenigi vivantaj la bestojn. Mi supozas ke la kaŭzo de tio estas subtila molekula difekto-ŝanĝo. Se mi publikigus nun miajn rezultojn, iu alia povus facile trovi metodon por solvi tiun malĝustajojn, aldoni etan plibonigon al mia malkovro kaj arogi al si la gloron uzante, ekzemple, homon kiu venigus informojn el la estonteco.

Mi imagis tion kvazaŭ mi ĉeestus. La kondicionalo estis troa : ĉio okazos same kiel li diris. Tio estis neevitebla. Fakte, ion ajn li povos fari, lia nomo ne eliros el anonimeco. Mi estis certa pri tio.

— Sed mi ne volas atendi plu, – li aldonis pli por si mem ol por mi. – Mi publikigu mian elpensajojn, sed tiamaniere ke ĝi estu definitive kaj por ĉiam ligita al mia nomo. Ĝi devas esti tiel spektinda ke, pli malfrue, neniu plu povos aludi tratempan vojaĝon sen paroli pri mi, kiujn ajn malkovrojn iuj aliaj faros estonte. Mi estas organizonta enscenigon kaj vi ludos rolon en ĝi.

— Kion do vi volas ke mi faru, Lanselo?

— Ke vi estu mia vidvino.

Mi premis lian brakon. « Lanselo, ĉu vi volas diri ke... ».

Mi ja estus nekapabla analizi la kontraŭdirajn sentojn kiuj ŝprucis en mi dum tiu minuto.

Li forpelis min bruske. « Nur provizore. Mi tute ne intencas memmortigi min. Mi nur projektas vojaĝi estontece dum tri tagoj ».

— Sed vi revenos mortinta!

— La « mio » kiu revenos estos kadavro, fakte. Sed mia vera « mio » estos same vivanta kiel neniam antaŭe. Ĉio okazos ekzakte kiel pri tiu blanka muso. Lia rigardo fiksiĝis sur ciferplaton kaj li diris : « Ha ! Post kelkaj sekundoj, estos la H-a horo. Atente rigardu la duan pelveton kaj la mortintan muson ».

Antaŭ miaj okuloj, la blanka muso malaperis kaj aŭdiĝis nova *pfŭit-o*.

— Kien ĝi foriris, Lanselo?

— Nenien. Estis nur klonajo. Ĉe la sama momento kiam la dua estis kreita, kiam la estinteco atingis sian estontecon, la dua tute nature malaperis. La originalo, t.e. la muso numero unu, estas perfekte sana. Tio okazos same pri mi. Mia klono reaperos sub kadavra stato, sed mia « mio » aŭtenta restos vivanta. Post tri tagoj, ni retrovos la momenton de la kreo de mia klono, farita per, kiel modelo, mia vera « mio », kaj de lia forsendo estintecen sub formo de kadavro. Tiam, mia mortinta klono malaperos kaj mia « mio » vivanta daŭre vivos. Estas klare, ĉu ne?

— Tio ŝajnas al mi danĝera eksperimento.

— Tute ne ! Kiam mia mortinta korpo materiigo, la kuracisto subskribos la entombigopermeson, la ĵurnaloj anoncos mian morton kaj la funebraj oficoj preparos la enterigon. Poste, mi revenos al la vivo kaj mi klarigos kiel mi procedis. Tiam mi estos ne nur la homo kiu inventis la tratempan vojaĝon : mi estos tiu reveninta el inter la mortintoj. Estos tiom

da reklamo ke, neniam plu oni disigos la nomon de Lanselo Stebbins de la tratempa vojaĝo.

— Sed vi povus nur recenzi pri via malkovro. Kial ne? Ĉio ĉi ŝajnas al mi multe tro komplikita. Simpla komunikaĵo estos sufiĉa por famigi vin. Tiam, ni povos denove loĝi en apartamento en la urbo.

— Silenton! Vi faru kion mi ordonos al vi.

Mi ne scias de kiom da tempo Lanselo cerbumis pri tio kiam la nekrologa rubriko, ekestante antaŭ liaj okuloj, agis kiel startigilo. Mi tute ne minimumigas lian inteligentecon. Malgraŭ la nekredebla malbonŝanco kiu postsekvis lin, li estis brila geniulo, tio ne estas negebla.

Li sciigis al siaj helpantoj, antaŭ iliaj foriroj, la eksperimentojn kiujn li laŭdire intencis provi dum iliaj forestoj. Kiam iliaj atestoj estos aŭditaj, kompreniĝos tute nature ke Lanselo, ĉiaŝajne, venenis sin per cianido dum siaj esploradoj.

— Vi elturniĝos tiamaniere ke miaj kunlaborantoj tuj kontaktu la policon. Vi scias kie ili estas. Mi neniukaze volas ke oni aludu mortigon aŭ memmortigon. Nur akcidento estas, natura kaj logika akcidento... nenio alia. Mi volas ankaŭ ke la kuracisto subskribu rapide la mortoateston la ĵurnaloj estu senprokraste informitaj.

— Sed, Lanselo, se oni malkovros vian veran « mion »?

— Kial oni trovos ĝin? – li grincis. – Kiam iu estas apud kadavro, tiu ne serĉas lian vivantan klonon! Neniu serĉos min kaj intertempe, mi restos trankvile enriglita en la tratempa ĉambro. Tie estas necesejo kaj mi havos sufiĉan provizon da sandviĉoj.

Li aldonis bedaŭrvoĉe : « Tamen mi devos rezigni kafon ĝis ĉio finiĝos. Mi estus priridinda se iu flarus neklarigeblan odoron de mokao dum ĉiuj kredas min

mortinta! Nu... ne mankos al mi akvo kaj tio daŭros nur tri tagojn ».

Plektante kaj malplektante nerveze miajn fingrojn, mi flustris : « Sed eĉ se oni trovos vin, estus same, ĉu ne? Ja estos « vio » mortinta kaj « vio » vivanta... ».

Min mem mi klopodis trankviligi, min mem mi provis prepari al la neevitebla seniluziiĝo.

Sed li kontentiĝis kriegi :

— Ne! Estus tute malsame! Se oni trovos min, estus nur fuŝita ŝercaĉo. Prave, tiukaze mi fariĝos fama, sed kiel frenezulo!

— Vijascias, Lanselo, – midirissingarde, – ĉiam io fiaskas.

— Ne ĉifoje.

— Ĉiufoje vi diras « ne ĉifoje ». Tamen, ĉiam...

Li estis livida pro furiozo kaj liaj irisoj fariĝis senkoloraj. Li alkroĉiĝis al mi tiom brutale ke tio suferigis min sed mi ne aŭdacis krii. « Nur iu afero povas fiaski : vi! Se vi ribelos, se vi ne ludos vian rolon, se vi ne sekvos laŭvorte miajn instrukciojn, mi... mi... ». Li ŝajnis serĉi la taŭgan punon. « Mi mortigos vin! »

Mi turnis la kapon, timegigite, provante liberiĝi de lia brakumo sed li pliigis ĝin senkomplete. La potenco kiun li kapablis montri sub kolero estis nekredebla.

— Aŭskultu min! Vi atencis mian reputacion estante kia vi estas, kaj riproĉis al mi, unue mian edziĝon, due mian neeksedziĝon nur pro manko de tempo. Sed nun, kaj malgraŭ vi, oportunaĵo prezentiĝas por transformi mian vivon en brilan sukceson. Se tiun ŝancon vi detruos, mi mortigos vin. KREDU MIN : ne estas senbazaj paroloj!

Li ne bezonis precizigi tion al mi. « Mi faros ĉion kion vi ordonos al mi », mi flustris.

Li lasis min.

Li pasigis tagon pretigante siajn aparatojn.

— Ĝis nun, mi neniam revenigis pli ol cent gramojn, li diris per kalma kaj revema voĉo.

Mi pensis : tio ne funkcios. Kiel tio povus funkcii?

La morgaŭon, li reguligis siajn instrumentojn tiel ke mi estu turnonta nur unu butonon. Li postulis ke mi turnu tiun aĉan butonon dum tempo kiu ŝajnis eterna al mi.

— Ĉu vi ekzakte komprenas, nun, kion vi devos fari?

— Jes.

— Bone. Vi turnos la butonon kiam la indikilo lumos, ne sekundon antaŭe.

Tio ne funkcios, mi pensis.

— Jes, – mi respondis.

Li instalas sin, flegma kaj silenta. Li vestis antaŭtukon el kaŭĉuko super sia kitelo.

La indikilo lumis kaj miaj refleksoj rolis : mi turnis meĥanike la butonon sen eĉ pripensi kion mi faras, eĉ sen heziti.

Momenton, mi vidis du Lanselojn flankon ĉe flanko antaŭ mi, same vestitajn. Sed unu el ili surhavis ĉifitajn vestojn. Kaj Lanselo numero unu, falis kaj restadis senmova.

— Jen finite! – mia viva edzo ekkriis transirante la fatalan cirklon. – Helpu min. Prenu lin je la gamboj.

Mi estis konsternita. Kiel li povis porti sian propran kadavron, sian korpon transtempigitan je tri tagoj, sen emociiĝi, eĉ sen videbla ĝeneto? Li ne montris pli da maltrankvilo ol se lia kadavro estus vulgara sako da karbo.

Mi estis naŭzita kiam miaj manoj envolvis la maleolojn de la alia Lanselo. Li estis ankoraŭ varma. Mortinto ĵus naskiĝinta... Kun nia ŝarĝo, ni laŭiris la koridoron, supreniris al la etaĝo, sekvis alian koridoron kaj eniris en iun ĉambron. Mia edzo jam ĉion aranĝis. Solvaĵo bolis en stranga muntaĵo el vitro enfermita en nepenetrebla ĉelo. Iloj estis dismetitaj preskaŭ ĉie, sendube por pruvi ke eksperimento ja estis pritraktata. Boteleto sur kies etikedo la vorto *kaliocianido* dismontriĝis laŭ grandaj literoj, estis metita sur la labortablo, tuj videbla, inter aliaj boteloj. Ĉeestis kelkaj kristaloj disigitaj. Kristaloj el cianido, mi supozas.

Lanselo atente instalas la kadavron iel por kredigi ke la eksperimentisto flanken-falis de sia tabureto, li metis kelkajn kristalojn en lian maldekstran manon kaj semis iujn sur lian antaŭtukon el kaŭĉuko. Lasta tuŝo : li lokis kelkajn sur la mentono de sia klono.

— Se malgraŭ ĉio ĉi ili ne komprenos,... – li flustris.

Post lasta rigardo, li aldonis : « Perfekte! Nun, reiru hejmen kaj voku la kuraciston. Vi rakontos al li ke vi estis alportanta al mi sandviĉon ĉar mi ne estis reveninta por manĝi. Jen ĝi ». Perfingre, li montris rompitan teleron kaj sandviĉon malaranĝitan kvazaŭ mi estus faliginta ĝin. « Ploru iomete sed ne troigu ».

Mi havis nenian malfacilaĵon ploregi kaj singulti en la trafa momento. Mi emis tion de pluraj tagoj kaj mi sentis neafektitan trankvilon allasi min al histerio.

La kuracisto kondukis tute same kiel Lanselo antaŭvidis. La boteleto da cianido estis preskaŭ la unua afero kiun li vidis. Li kunstreĉis la brovojn.

— Dio pardonu min, Sinjorino Stebbins, via edzo estis ĥemiisto ja nesingarda!

Vi pravas, mi ploretis. Li devus ne labori mem. Sed liaj helpantoj feris.

— Tute ne estas normale ke iu konfuzas inter cianido kaj salo!

La spertulo kapsvingis moralmiene. « Mi avertu la policon, Sinjorino Stebbins, temas pri akcidenta venenado per cianido sed ĉar estas violenta morto, tial la polico... »

— Jes! jes! voku ilin!

Mi estu survange frapita pro tiel senpacienca tono mia kiu povus vekti suspektojn.

La polico alvenis kaj krome iu nekropsiisto kiu grumblis pro naŭzo vidante la kristalojn el cianido disigitajn sur la mano, la antaŭtuko kaj la mentono de la mortinto. La enketistoj, tute indiferentaj, limiĝis registri la detalojn pri civila stato. Ili demandis min ĉu mi povus mem zorgi pri la proceduro por la entombigo. « Mi okupiĝos pri tio », mi respondis. Post tio, ili foriris.

Mi tuj avertis la ĵurnalojn kaj du informagentejojn. « Vi scios tion pere de la polico » mi diris, « kaj mi esperas ke oni ne tro insistos pri la mallertaĵo. » Mi uzis la tonon de vidvino kiu ne volas malbondiraĵojn rilate sian mortintan edzon. Mi aldonis : « li estis atomfizikisto preferinde al ĥemiisto kaj ŝajnis al mi ke de kelka tempo li havis zorgojn. »

Tion dirante, mi sekvis laŭvorte la scenaron de Lanselo. Kaj tiu deklaro sensaciis. Atomfakulo kiu havas zorgojn? Spionoj? Malamikaj agentoj?

La raportistoj amasiĝis allogite. Mi donis al ili portreton de Lanselo datiĝantan de kelkaj jaroj kaj fotisto faris kelkajn kliŝojn de la konstruaĵoj. Mi permesis al la gazetaro eniri en la laboratorion por fari aliajn. Neniu, nek la polico, nek la ĵurnalistoj, faris demandojn pri la pordo pendserure ŝlosita. Neniu ŝajnis eĉ rimarki ĝin.

Mi donis al miaj kunparolantoj amason da informoj profesiaj kaj biografiaj kiujn Lanselo antaŭpreparis tiucele, kaj citis al ili diversajn anekdotojn por reliefigi la homecon kaj la brilan inteligentecon de mia ĵus mortinta edzo. Mi strebis sekvi la instrukciojn de Lanselo plej fidele. Tamen, mi estis maltrankvila. Io misfunkcios...

Tiam, li responsigos min. Kaj, ĉifoje li ĵuris ke li mortigos min.

La morgaŭon, mi alportis al li la ĵurnalojn. Li legis kaj relegis ilin, ekscitite. La *Times* el Novjorko dediĉis artikolon malsupre de la unua paĝo. Nek tiu ĵurnalo nek la *Associated Press* prezentis lian morton sub mistera aspekto sed iu gazeto titolis per afiŝaj literoj :

ENIGMA MORTO de ATOMFAKULO

Je tiu vido, Lanselo rideksplodis. Post konsulto de ĉiuj ĵurnaloj, li reprenis la unuan de la stako. Li sagrigardis min.

— Ne foriru. Aŭskultu kion ili diras.

— Mi jam legis ilin, Lanselo.

— Aŭskultu do...

Kaj li eklegis la artikolojn laŭtvoĉe insistante longtempe pri la funebraj laŭdoj kies objekto li estis.

— Nu? – li finfine diris, radia pro kontento. – Ĉu vi ankoraŭ opinias ke tio fiaskos?

— Se la polico revenos, – mi respondis hezite, – por demandi min kial mi opiniis ke vi havis zorgojn...

— Vi estis sufiĉe malpreciziga. Vi klarigos al tiuj sinjoroj ke vi premsonĝis. Se eventuale ili decidus pluan esploradon, estos tro malfrue.

Li pravris : ĉio mirige funkciis sed mi ne povis imagi ke tio daŭros. Videble, la homa spirito estas stranga meĥaniko! Li daŭre esperis trans ĉia espero.

— Lanselo, – mi flustris, – kiam ĉio finiĝos, kiam vi estos fama, vere fama, vi emeritiĝos, ĉu ne? Ni loĝos denove en urbo kie ni pace vivos?

— Speco de stultulino! Ĉu vi ne konscias ke post la agnosko de mia merito, mi estos devigata daŭrigi? Multnombraj gejunuloj amasiĝos ĉi tien. Tiu laboratorio fariĝos universale famkonata instituto por pritempaj esploradoj. Mi estos vivanta legendo. Mi ricevos tian serion da triumfoj ke, kompare al mi, ne plu restos intelektuloj poste!

Li ekstaris sur la pintoj de la piedoj, la okulojn brilegajn, kvazaŭ li jam vidus la piedestalon de kie li superregus la homamasojn.

Tio estis mia lasta ero da espero. Modesta espero pri persona feliĉo.

Mi suspiris.

Mi petis de la organizanto de la funebra ofico ke la korpo, post enĉerkigo, restu en la laboratorio antaŭ ol esti enterigita en la tombon de la familio Stebbins, en Long Island. Mi postulis ke li ne estu enbalzamigita kaj proponis lasi lin en frostoĉambro kie la temperaturo estis pliigita je kvin gradoj. Mi malpermesis ke li estu montrata en la funebra salono.

La reprezentanto de la funebra ofico transportigis la ĉerkon en la laboratorion kun ĉiaj evidentaj montraroj de malaprobo. Sendube, tiu malaprobo tradukiĝos sur la fakturo. Miaj klarigoj (mi ankoraŭ ne volis disiĝi de la mortinto kaj deziris ke liaj helpantoj havu okazon vidi lin lastan fojon) estis lamaj kaj aspektis malvere.

Tamen, la instrukcioj de Lanselo estis plej precizaj kaj mi blinde respektis ilin.

Post instalo de la ĉerko, kun malfermita kovrilo, mi iris apud mia edzo.

— La viro de la funebra ofico aspektis tre incitite, – mi diris al li. – Ŝajnas al mi ke li suspektas ion nekutima.

— Bone! – Lanselo diris kontente.

— Sed...

— Ni devos atendi ankoraŭ dudek kvar horojn. Ĝis tiam, nenio okazos kio povus konfirmi liajn suspektojn. Principe, la kadavro malaperos morgaŭ matene.

— Principe? Ĉu vi ne certas? Mi sciis! Mi sciis tion!

— La malmateriigo povas okazi post ioma malfruo, aŭ male, iomete pli frue. Mi neniam transtempigis tiom grandan mason kaj mi ne scias ĝis kia grado miaj ekvacioj estas ĝustaj. Ja farendas laboro de fundamenta observado : interalie tial mi insistis por ke la kadavro restu ĉi tie anstataŭ esti montrata en pimeditejo.

— Sed tiukaze, li malaperus antaŭ atestantoj.

— Ĉu vi opinias ke ĉi tie, iu pensos pri fraŭdo?

— Kompreneble.

Mia respondo ŝajne amuzis lin.

— Ĉiuj pripensos : kial li liberigis siajn helpantojn? Kial li mortigis sin devigante sin plenumi mem eksperimentojn fareblajn de bubo? Kial la malapero de la korpo okazis pordferme? Tiu ridiga historio pri vojaĝo tra la tempo baziĝas sur nenio, ili diros. Li narkotis sin por estigi sin en staton de katalepsia tranco kaj la kuracisto nenion rimarkis.

— Fakte, – mi balbutis.

Kiamaniere li komprenis ĉion ĉi?

— Kaj kiam mi daŭre asertos ke mi nediskuteble solvis la problemon de la vojaĝo tra la tempo, – li

daŭrigis, – ke mia morto estis agnoskita kaj ke tamen mi ja vivas, ĉiuj ortodoksaj scienculoj impete akuzos min kiel simulanton. Nur tiun vorton ili diros. Tiam, mi proponos fari demonstradon pri tratempa transigo antaŭ ĉiuj scienculoj kiuj deziras ĉeesti. Mi proponos ke tiu demonstrado estu elsendita sur ĉiu televidĉeno. La premo de la publika opinio devigos la scienculojn konsenti kaj la televidojn meti sian antenon je mia dispono. Ne gravas tio kion esperos vidi la televidantoj, ĉu miraklon ĉu linĉon. Plej gravas ilia ĉeesto antaŭ la ekraneto. Kaj mi triumfos! Kiu scienculo jam profitis de tia karier-startigilo en sia vivo?

Mi estis kvazaŭ klabita, sed funde de mi mem, io sufloris al mi : tio estas tro daŭra, tro malsimpla. Tio finiĝos fuŝe.

En la vespero, la helpantoj de Lanselo alvenis kaj plej ĝuste ŝajnis respektoplenan ĉagrenon antaŭ la kadavro de sia ĉefo.

Du pliaj atestantoj kiuj ĵuros ke ili vidis Lanselon mortintan. Du pliaj atestantoj por herolde disfamigi la fakton.

Je la kvara matene, en niaj manteloj, ni estis atendantaj la H-an horon en la malvarma ĉambro.

Lanselo, paroksisme ekzaltita, senĉese kontrolis siajn instrumentojn kaj « Dio ne scias kion »-umis per siaj aparatoj. Lia persona komputoro senlace zumis kaj mi plu ne komprenas kiel liaj frostigitaj fingroj povis tiel lerte flugeti super la klavaro.

Mi estis profunde deprimita. Malvarmis, ĉeestis tiu kadavro en la ĉerko. Kaj la estonteco tiom necerta...

Ni estis tie deeterne – almenaŭ tio ŝajnis al mi – kiam Lanselo finfine ekparolis.

— Funkcios! Funkcios kiel antaŭvidite! La malapero de la korpo okazos je maksimume kvin minutoj malfrue, konsiderante la koncernatan mason. Mia analizo de la tempaj potencoj ja estas majstra.

Li ridetis al mi. Sed sendis la saman rideton al la kadavro.

Mi rimarkis ke lia kitelo, kiun li ne formetis de tri tagoj – mi eĉ estas certa ke li dormis kun ĝi —, estis faldita kaj ĉifita. Same kiel tiu de la dua Lanselo kiam li materiiĝis.

Li verŝajne komprenis miajn pensojn aŭ, eble nur mian rigardon, ĉar li klinis la kapon kaj diris :

— Ha jes! Mi surmetu la antaŭtukon el kaŭtĉuko. Mia dua « mio » surhavis ĝin kiam li aperis.

— Kaj se vi ne metus ĝin? – mi demandis tremvoĉe.

— Endas. Nepras. Mi ne povis forgesi. Male, mia klono ne havus antaŭtukon.

Liaj palpebroj faldiĝis : « Ĉu vi ankoraŭ opinias ke io misfunkcios? »

— Mi ne scias, – mi flustris.

— Ĉu vi opinias ke la kadavro ne malaperos aŭ ke mi malaperos anstataŭ li?

Ĉe mia mutiĝo, li daŭrigis preskaŭ kriante :

— Ĉu vi ne konscias ke ĉio finfine aliĝas? Ke la ŝanco estas kun mi kaj ke ĉio okazas perfekte kiel antaŭplanite? Mi atingos famon neniam antaŭe viditan. Nu... Varmigu akvon por la kafo.

Subite, li tute rekalmiĝis. « Estos maniero festi la foriron de mia klono kaj mian revenon al la vivo. La unua kafo de tri tagoj! »

Nur saketon da solvokafo li prezentis al mi sed post tri tagoj, kiel li diris, oni ne estu tro postulema. Miaj fingroj estis frostigitaj kaj mi ege mallerte ekfunkciigis la elektran pladovarmigilon. Finfine, Lanselo forpelis min brutale kaj metis pilkon el vitro plenan je akvo sur la platon.

— Tio necesigos momenton, – li diris.

Li rigardis sian brakhorloĝon kaj kontrolis plurajn indikilojn enfiksitaĵojn en la muro. « Mia klono malaperos antaŭ ol la akvo ekbolos. Alproksimiĝu por vidi ». Li paŝis al la ĉerko.

Mi hezitis.

— Venu! – li ordonis nediskuteble.

Mi obeis.

Ni atendis, la okulojn direktitajn al la kadavro. Lanselo estis ĝojega.

Iun plian fojon, mi aŭdis la jam konatan *pfŭit*-on kaj mia edzo ekkriis : « Eĉ ne pli ol du minutojn malfrue! »

La korpo ne plu estis tie. Ĝi volatiliĝis sen antaŭsigno, kvaronsekunde. Nun, la ĉerko entenis nur amason da vestoj. Kompreneble, ili ne estis tiuj en kiuj la klono aperis. Ili estis veraj vestoj, ligitaj al la realo : la ĉekorpaj vestoj envolvitaj en la ĉemizo kaj la pantalono, la kravato ĉirkaŭanta la kolumon de la ĉemizo, tiu ĉi trediĝanta en la manikoj de la jakoj, la ŝtrumpetoj eliĝantaj el malplenaj ŝuoj. Sed nenio pri la korpo.

La akvo ekbolis.

— Unue, la kafon! – Lanselo diris. – Poste, ni alvokos la policon kaj telefonos al la ĵurnalaro.

Mi preparis du tasojn, unu por li, unu por mi. Mi mergis en sukerujon kulereton kiun mi plenigis ĝisrande kiel kutime – nek tro nek maltro – sub pezo de rutino kvankam, en tiuj cirkonstancoj, mi ja sciis ke la kvanto ne gravas.

Mi trinkis gorĝoplenon da kafo. Mi kutimas trinki ĝin sen lakto kaj sen sukero. La varmo de tiu trinkaĵo preskaŭ revigligis min.

Lanselo kirlomovis sian kulereton.

— De tiom longtempe mi atendis tion! – li milde diris.

Kaj li portis la tason ĝis siaj lipoj kiuj triumfe ridetis.

Tio estis liaj lastaj paroloj.

Nun, ĉe fino de ĉio ĉi, vera frenezo sorbiĝis en mi. Mi sukcesis senvestigi lin, surmeti la vestojn kiuj estis en la ĉerko kaj mi havis sufiĉe da potenco por sublevi lin por sterni lin en ĝin. Mi krucigis liajn manojn sur la torako.

Poste, mi gargaris la tasojn kaj la sukerujon en la lavpelo. La krano fluis longtempe. Ĝis forviŝo de la plej malgrava spuro de cianido kiu anstataŭis la sukeron.

Tion farinte, mi remetis lian kitelon kaj liajn aliajn vestojn en la panujon kien, tri tagojn antaŭe, mi metis tiujn de lia klono... kaj kiuj, kompreneble ankaŭ senmateriigis.

Kaj mi atendadis.

Fine de la tago, la korpo estis taŭge malvarma kaj mi vokis la mortoficistojn. Nenial ili estus scivolemaj. Ili estis pretaj trovi kadavron kaj ĉeestis kadavro. Tute sama. Eĉ sorbigita per cianido same kiel la unua devis esti.

Sendube, la fakuloj scipovas ekvidi la diferencon inter korpo mortinta de dek du horoj kaj korpo mortinta de tri tagoj kaj duono, eĉ konservita en malvarma ĉambro. Sed kial ili montriĝus pedantaj?

Ili ne pripensis tion. Ili najlis la ĉerkon, forportis ĝin kaj enterigis ĝin.

Estis perfekta murdo.

Tutvere, laŭ la fakto ke Lanselo oficiale mortis, rilate la leĝon ĝuste kiam mi mortigis lin, mi demandas min ĉu, striktasence, estis reala murdo. Sed, mi neniel intencas konsulti advokaton pri tio.

Nun, mi vivas trankvilan vivon. Vivon kvietan kaj feliĉan. Mi havas sufiĉe da mono. Mi spektas teatraĵojn. Mi ekkonis geamikojn.

Mi ne sentas rimorson. Certe, Lanselo neniam estos fama pro invento de tratempa vojaĝo. La tagon kiam oni denove malkovros tion, lia nomo restos mergita en malhelo kaj en malatento. Mi ja diris al li ke, iuj ajn estos liaj projektoj, li mistrafos ilin! Se mi ne murdus lin, io alia okazus por kontraŭstari lin! Tiuscenare, li estus la murdinto de mi.

Ja ne, mi ne rimorsas.

Fakte, mi ĉion pardonis al li. Krom kraĉon vizaĝen. Nu, mi trovas kelkan ironion en tio ke li konis feliĉan momenton antaŭ ol morti. Efektive, li spertis rimarkindan favoron (malofte konsentitan al homoj) kiun li ĝuis pli ol iu ajn. Male al bedaŭro kiun li kolere esprimis tiun tagon, dum la matenmanĝo kiam li kraĉis al mia vizaĝo, Lanselo ja havis okazon legi sian propran funebran laŭdon.

Kara Jupitero

Estis kvazaŭhomo, kompreneble, sed tiom inteligente kreita ke la homoj, kiuj traktis kun li, ĉesis delonge konscii pri la aŭtentaj energiaĵoj, atendantaj en intensa flamado de sia « kosma ŝipo » ŝvebanta en senlima spaco je kilometroj de Tero.

La kvazaŭhomo provizita per majesta ora barbo kaj malhelbrunaj okuloj, diris milde :

— Ni komprenas viajn hezitojn kaj suspektojn, kaj ni nur povas daŭre certigi vin, ke ni ne volas suferigi vin. Ni pruvis vin, mi opinias, ke ni loĝas en la sunkronaj haloj de la steloj de spektro « o » ; ke via propra suno estas tro malforta por ni ; ke viaj planedoj konsistas el solida materio kaj do estos al ni tute kaj poreterne fremdaj.

La tutmonda traktanto (kiu estis ministro pri Sciencoj kaj, post interkonsento, estis komisiita pri traktado kun la fremduloj) diris :

— Sed vi rekonis ke ni situas nun sur unu el viaj plej gravaj komercaj vojoj.

— Nun jes, nia nova mondo de Kimonoshek kreis novajn kampojn de protona fluidaĵo.

— Nu, diris la ministro, ĉi tie surtere, pozicioj sur komercaj vojoj povas akiri militan gravecon senproportcian kun ilia esence propra valoro. Do mi povas nur ripeti ke, por meriti nian fidon, vi diru al ni precize kial vi bezonas Jupiteron.

Plian fojon, je kia ajn maniero la demando estis formulita, la kvazaŭhomo aspektis ĉagrenite.

— La sekreto estas grava. Se la Lamberj-anoj...

— Tafe, – la ministro diris. – Por ni, tio ege similas militon. Vi kaj tio kion vi nomas la Lamberj-anoj...

— Sed, – la kvazaŭhomo diris hastege, – ni proponas al vi pagi kiel eble plej multekoste. Vi koloniis nur la internajn planedojn de via sistemo, kaj ili ne interesas nin. Ni postulas de vi la mondon, kiun vi nomas Jupitero kaj sur kiu, se mi bone komprenas, via popolo povas esperi nek vivi, nek eĉ surplaniĝi. Ĝiaj dimensioj (li ridis indolge) estas tro grandaj por vi.

La ministro, kiu malŝatis tian protekteman mienon, diris rigide :

— La satelitoj de Jupitero estas tamen praktikaj lokoj por koloniado, kaj ni intencas ilin kolonii baldaŭ.

— Sed la satelitoj neniel estos perturbitaj. Ili apartenas al vi laŭ ĉiuj sencoj de la vorto. Ni postulas nur Jupiteron, mondon tute sen utileco por vi, kaj (mi ripetas) ni proponas pagi vin multekoste. Vi certe komprenas, ke ni povus forpreni vian Jupiteron, se ni volus, sen via permeso. Ni preferas pagi kaj konkludi laŭleĝan traktadon, jen la tuto. Tio evitigos pluajn diskutadojn. Kiel vi konstatas, mi estas tute sincera.

— Kial Jupiteron vi volas? – la ministro demandis obstine.

— La Lamberj-anoj...

— Ĉu vi estas militanta kontraŭ la Lamberj-anoj?

— Verdire tio ne estas...

— Ĉar vi certe komprenas ke, se vi militos kaj konstruos specon de fortika bazo sur Jupitero, la Lamberj-anoj povos, rajte, ofendiĝi pri tio kaj reprezalii kontraŭ ni kiuj atribuis al vi tiun permeson. Ni ne povas akcepti ke ni estos implikitaj en tian aferon.

— Ankaŭ mi ne deziras, ke vi estu implikitaj en ĝin. Mi ĵuras vin, ke nenia malbono okazos al vi. Certe (li insistis denove) ni estas pretaj pagi multe : ĉiujare, sufiĉe da generator-blokoj por provizi vian mondon per energio dum la tuta jaro.

— Kondiĉe, – la ministro diris, – ke la venonta pliiĝo de energia konsumado estu enkalkulita.

— Ĝis kvinoblo de la nuna tuto. Jes.

— Nu, kiel mi diris al vi, mi estas altranga ŝtatoficisto de la registaro, kaj oni konsentis al mi gravajn povojn por trakti kun vi... sed ne senliman povon. Persone, mi emas fidi vin, sed mi ne povas akcepti viajn kondiĉojn sen scii precize kial Jupiteron vi volas. Se la klarigo estas kredebla kaj konvinka, eble mi povos persvadi niajn regantojn, kaj tra ili, nian popolon, akcepti la akordon. Se mi konkludas tian akordiĝon sen tiu klarigo, oni tutsimple maldungus

min, kaj Tero rifuzus honori la traktadon. Vi povus do, kiel vi diras, forpreni Jupiteron perforte, sed vi posedus ĝin kontraŭleĝe, kaj vi diris ke tion vi ne volas.

La kvazaŭhomo klakigis la langon senpacience.

— Mi ne povas daŭrigi tiujn ridindajn kverelojn. La Lamberj-anoj... – Li haltis denove, kaj diris : ĉu vi promesas min, ke ĉio ĉi ne estas ruzo de la Lamberj-anoj por malfruigi nin ĝis...

— Mi promesas vin, – la ministro diris.

La ministro pri Sciencoj rektiĝis, viŝante la frunton kaj ŝajne rejungita je dek jaroj.

— Mi diris al li, – li klarigis mallaŭte, – ke lia popolo povus posedi ĝin tuj post kiam mi ricevos la senduban konsenton de la prezidanto. Mi ne opinias, ke li kontraŭstaros la aferon kaj ankaŭ ne la Kongreso. Dio mia, sinjoroj, pripensu la proponon. La senkosta energio atingebla kontraŭ planedo, kies uzon ni neniam kaj neniel povos ĝui.

La ministro pri Defendo, ruĝigita de konversacia pasio, diris :

— Sed ni konsentis, ke nur milito inter Mizzarrett kaj Lamberj povas klarigi ilian bezonon posedi Jupiteron. Tiukaze, kaj se oni komparas ilian militpotencon kun la nia, strikta neŭtraleco estas nepra.

— Sed ne temas pri milito, – la ministro pri Sciencoj kontraŭdiris. – La kvazaŭhomo prezentis alian klarigon tiom akcepteblan kaj tiom racian ke

mi tuj alprenis ĝin. Mi opinias, ke la prezidanto konsentos kun mi kaj ankaŭ vi, gesinjoroj, kiam vi komprenos. Fakte, mi havas ĉi tie iliajn planojn por la nova Jupitero, tia kia ĝi estos baldaŭ.

La aliaj ekstaris, klamante.

— Nova Jupitero? – la ministro pri Defendo diris, senspirigite.

— Ne tre malsama kiel la malnova, gesinjoroj, – la ministro pri Sciencoj klarigis. – Jen la krokizoj speciale desegnitaj por ke materiaĵoj kiel ni, povu ekzameni ilin.

Li dise prezentis ilin. La familiara planedo zebrostriita per strekoj estis tie antaŭ ili sur unu el la krokizoj : flava, pale verda, helbruna kun blankaj strekoj ondantaj tie kaj tie ĉi, ĉio sur punktita velurfono de la kosmo. Sed tra la strekoj estis strioj same velurnigraj kiel la fono, kiuj formis strangan desegnaĵon.

— Tio ĉi, – la ministro pri Sciencoj daŭrigis, – estas la taga flanko de la planedo. Ni vidas la noktan parton sur la alia krokizo. (Tie, Jupitero estis pala krescento ĉirkaŭstreĉanta la mallumon, kaj, meze de tiu mallumo, oni retrovis la samajn maldikajn striojn kiuj formis samaspektan desegnaĵon, sed, tiufoje, brile kaj fosforeske oranĝkoloran).

— La spuroj, – la ministro pludiris, – estas esence optika fenomeno, iu diris al mi, kiu ne sekvos la rotacion de la planedo, sed restos

senmova en ties atmosfero.

— Sed kio estas tio? – la ministro pri Komerco klarigpetis.

— Vi komprenas, – la ministro pri Sciencoj respondis, – ke nia suna sistemo situas nun sur unu el iliaj precipaj komercaj vojoj. Dum nur unu tago, almenaŭ sep el iliaj spacaj ŝipoj vojaĝas je kelkaj centoj de milionoj da kilometroj de la sistemo, kaj dum tiu vojaĝo, ĉiu kosma ŝipo kontrolas teleskope la ĉefajn planedojn. Turista sciavido, kompreneble. Ĉiadimensiaj solidaj planedoj estas mirindaĵoj por ili.

— Kia rilato ekzistas inter la komercaj vojoj kaj la spuroj?

— Estas formo de ilia skribo. Tradukitaj, tiuj spuroj signifas : « La zenito de Ergone Mizzarett, enkondukas Sanon kaj Ardon radiantan ».

— Vi volas diri ke Jupitero fariĝos reklamilo? – la ministro pri Defendo eksplodis.

— Jes. La Lamberj-anoj, verŝajne, produktas

tablojdon konkurencon al Ergone : tio pravigas la deziron de Mizzarett-anoj ekhavi la plenposedan kaj laŭleĝan proprieton de Jupitero, kaze de persekutoj faritaj de Lamberj. Feliĉe, la Mizzarett-anoj ŝajnas senspertaj rilate al reklamarto.

— Kial vi tion diras? – la ministro pri Internaj Aferoj demandis.

— Nu, ili forgesis antaŭelekti serion da opcioj sur la aliaj planedoj. La afiŝtabulo de Jupitero tiom reklamas por nia sistemo, kiom por ilia propra produktaĵo. Kaj kiam la Lamberj-anoj, kiuj estas iliaj konkurencoj, alvenos por kontroli la ateston de la Mizzarett-anoj sur Jupitero, ni povos *al ili* Saturnon vendi. Kun ĝiaj ringoj. Kiel estos facile klarigi tion al ili, la ringoj faros de Saturno ja pli bonan spektaklon.

— Kaj do, – la ministro pri Financoj ekkriis tuj, – kostos multe pli.

Kaj tuj ili ĉiuj aspektis tre ĝoje.

Mortiva nokto

Estis kunveno de promocio kaj, kvankam ne organizita sub aŭspicio de gajeco, nenial eblis opinii ke ĝi estos perturbita.

Edward Talliaferro, kiu alvenis de Luno kaj kies gambojn gravito ankoraŭ plumbis, retrovis la aliajn en la ĉambro de Stanley Kaunas kiu ekstaris por lin akcepti. Battersley Ryger, siaflanke, plu sidis kaj kontentiĝis lin kapsaluti.

Talliaferro, ĝenate de la gravito al kiu li ne estis al kutimigita, atente lokiĝis sur la benkofotelo grimacante, sian karnecan lipon moviĝantan ene de cirklo formita de barbo kiu envolvis liajn mentonon kaj vangojn.

Ĉiuj tri jam renkontiĝis en la tago sed pli etikete. Ili ne ankoraŭ troviĝis en intima rondo.

— Tiu tago estas grava iasence, — diris Talliaferro. — Unuan fojon de dek jaroj ni kuniĝas. Fakte, de nia diplomiĝo.

La nazo de Ryger ekŝrumpis. Tiu nazo estis rompita malmulte da tempo antaŭ la ekhavo de tiu fama diplomo, kaj bandaĝo vindis lian kapon kiam li akceptis la atestilon.

— Ĉu iu mendis ĉampanon? — li grumblis. — Ĉampanon aŭ ion alian?

— Nu do! — Talliaferro ekkriis. — Tio estas la unua priastronomia kaj interplaneda konvencio en la tuta historio! Tio estas maltaŭga momento por paŭti. Des pli ke ni kunvenas inter amikoj.

— Nur pro Tero, — Kaunas rebatis, — io ne glatas. Mi ne sukcesas al kutimiĝi. Li kapsvingis kaj mienis plu malgaje.

— Mi tion scias, — Talliaferro vespiris. — Kiom peza mi estas! Tio ĉerpas mian tutan energion. Vi pli bonŝancas ol mi, Kaunas. La gravito sur Merkuro valoras kvardek centonojn de la normala. Sur Luno, ĝi valoras nur dek ses centonojn.

Li haltigis Ryger-n kiu estis ekgrumblonta por aldoni:

— Kaj sur Ceres, oni disponas pseŭdajn gravitokampojn reguligitajn je okdek centonoj. Ne estas problemoj por vi, Ryger.

La aŭstronomo el Ceres paŭtmienis.

— Ĝenas min subĉiela promenado... Eliri sen skafandro, tio estas netolerebla!

— Vi pravas, — Kaunas aprobis. — Kaj bani en la sunlumo, estas terure.

Iom post iom, Talliaferro lasis sin reiri estintecen. La aliaj malmulte ŝanĝiĝis. Ankaŭ li. Krom ke ili ĉiuj estis dek jarojn pli aĝaj kompreneble. Ryger grasiĝis, la longa vizaĝo de Kaunas iom pergameniĝis, sed li estus rekoninta ilin ie ajn ĉe hazarda renkonto.

— Ŝajnas al mi ke ne Tero tiel malvigligas nin, — li diris. — Endas rekoni la realon.

Kaunas malestime ŝtelrigardis al li. Malaltstatura estis li kies manoj nerveze moviĝadis kaj kies vestoj ĉiam aspektis loze.

— Jes, mi scias, — li aldonis. — Pro Villiers. Foje okazas ke mi pensas pri li.

Kaj li konkludis iom malespere:

— Li skribis al mi.

Ryger rektiĝis. Lia olivuma vizaĝo malheliĝis kaj li impete ekkriis:

— Ĉu? Kiam?

— Antaŭ unu monato.

Kaj li turnis sin al Talliaferro:

— Kaj vi?

Talliaferro palpebrumis kaj senemocie movis sian kapon.

— Li frezeziĝis, — Ryger plu diris. — Li asertas ke li trovis praktikan metodon por transigi mason tra la spaco. Li pri tio parolis al vi ambaŭ, ĉu ne? Jes... li ĉiam estis iom stranga. Nun, li estas frezeza.

Li vigle frotis sian nazon kaj Talliaferro rememoris la tagon kiam Villiers rompis la lian.

De dek jaroj, Villiers hante obsedis ilin tri, laŭ speco de kulpeco kiu ne vere koncernis ilin. Ili kune studadis; estis kvar homoj severe elektitaj, kvar idealistoj kiujn oni preparis al profesio kiu fariĝis plej elstara en tiu epoko markita de la sigelo de interplaneda navigado. Oni starigis sur

aliaj mondoj observejojn ĉirkaŭatajn de vakuo, sen atmosfero kiu povus malnetigi la bildojn ricevitajn de la teleskopoj.

Ekzistis la luna observejo de kie eblis studi Teron kaj la proksimajn planedojn, silenta mondo en kies ĉielo ŝvebis la devena planedo.

La observejo de Merkuro, la plej proksima al la centra astro, estis instalita ĉe la norda poluso, kie la celitaĵo preskaŭ perfekte stabilas, kie la Suno ŝajnas fiksita al la horizonto kaj povas esti ĝisdetale studata.

La observejo de Ceres estis la plej freŝdata kaj la plej moderna. Ĝia efikradiuso etendiĝis ĝis la eksteraj galaksioj.

Kompreneble plu restis nesolvitaj problemoj. La spaconavigado ankoraŭ estis malfacila kaj maloftaj la ferioj; la vivo tie supre ne multe similis la normalan ekzistadon. Sed ili apartenis al generacio bonŝanca. La venontaj erudiciuloj nur rikoltos kono-amason jam semitan, kaj tiomlonge ke oni ne funkciigos la interstelan propulsilon, neniun tiagrada limo malfermiĝos al la homaro.

La kvar feliĉaj elektitoj, Talliaferro, Ryger, Kaunas kaj Villiers, verŝajne estis en sama situacio kiel Galileo kiu, ĉar li posedis la unuan teleskopon, ne povis direkti tiun ĉi hazarde al la ĉielo sen malkovri ion gravan.

Kaj Romano Villiers malsaniĝis. Oni diagnozis ke li suferas pro artikaj reŭmatismoj. Ĉu pro tio? Li poste havis malagrablaĵojn pri sia koro kiu kelkfoje kolapsis.

Li estis la plej brila elemento, la plej promesplena, la plej pasiigita, tamen eĉ ne povis fini sian studadon kaj esti nomumita doktoro. Eĉ pli: li ne kapablis forlasi Teron, la akcelo mortigus lin.

Talliaferro estis postenigita sur Luno, Ryger sur Ceres kaj Kaunas sur Merkuro. Nur Villiers mallibere restis sur Tero.

Ili provis esprimi sian simpatian al li sed li malakceptis ilian proponon hatmiene. Li insultis ilin, li ofende sakris. Villiers sin ĵetis al Ryger, blasfemante. Tiamaniere estis rompita ties nazo.

Evidente, li tion ne forgesis ĉar li karesis ĝian eĝon per mallerta fingro.

La frunto de Kaunas estis faltoplena.

— Vi sciu ke li estas delegito ĉe la konvencio. Li havas ĉambron en la hotelo, la 405^{an}.

— Mi ne emas lin renkonti, — Ryger abrupte diris.

— Li tuj venos. Li diris ke li volas paroli al ni. Li estos tie je la naŭa se mi ne eraras, tio estas en la tujaj minutoj.

— Tiukaze, krom malpermeso via, mi foriru.

— Atendu ankoraŭ iomete, — Talliaferro diris. — Ĉu estas problemoj por vi, ke vi renkontos lin?

— Ne vere pro tio. Sed li estas freneza.

— Nu do? Ni ne estu etanimaj. Ĉu vi timas lin?

— Timas? — Ryger malestime sputis.

— Aŭ vi estas maltrankvila? Kial tiu nervozeco?

— Mi ne estas nervoza, — Ryger rebatis.

— Ho jes ja vi estas! Aŭskultu... Ni ĉiuj tri estas kompleksitaj pro tute nepravigebla kulposento. Ni neniel kulpas pri tio okazinta.

Sammomente, la pordo ekbruis. Ili ĉiuj tri eksaltetis kaj ĝenate turniĝis al la vitro kiu staris kiel barilo inter ili kaj Villiers.

La pordo malfermiĝis kaj Romano Villiers eniris. La tri viroj ekstaris malaplombe por lin akcepti kaj plu staris, embarasate, manon etenditan.

Villiers kontemplis ilin sardone.

— Li ja ŝanĝiĝis, — Talliaferro pensis.

Jes li ŝanĝiĝis. Li ŝrumpis ŝajne ĉiuaspekte. Lia dorso kurbiĝis, kio malgrandigis lin. La haŭto de lia kranio briletis sub liaj disaj haroj, sinuaj kaj bluaj vejnoj eliĝis el liaj manodorsoj. Li mienis malsane. La nura detalo kiu ankoraŭ ligis lin al la estinteco, estis tiu gesto kiam li viziere metis sian manon super siaj okuloj por spekti ion interesan, kaj lia voĉo kiam li parolis, per sama unutona voĉo, same baritone basa.

— Miaj bonaj amikoj! — li diris. — Miaj karaj amikoj spacvojaĝantoj! Ni delonge ne plu havis kontakton.

— Saluton, Villiers, — Talliaferro diris.

Villiers vizaĝesploris lin.

— Ĉu vi bonfartas?

— Ne tro malbone.

— Kaj pri vi ambaŭ?

Kaunas sukcesis rideti kaj nepercepteble balbutis.

— Ni tre bone fartas, Villiers, — Ryger bojis. — Kiucele vi tion demandas?

— Ankoraŭ spitiĝema, tiu Ryger! Kiel fartas Ceres?

— Ĉio glatis kiam mi ĝin lasis. Kaj pri Tero?

— Kiel vi povas konstati...

Sed lia voĉo subite streĉiĝis. Li daŭrigis:

— Mi esperas ke, ĉar vi ĉiuj venis al la konvencio, vi celis veni al mia postmorgaŭa prelego.

— Kiun prelegon? — Talliaferro demandis.

— Mi skribis al vi pri tio. Temas pri mia metodo de mas-translokado.

Mokrido kuspis la lipojn de Ryger.

— Jes, fakte, vi skribis al ni. Sed via letero ne menciis tiun prelegon kaj, se mi bone memoras, vi ne enskribiĝis en la liston de la prelegontoj.

— Tio estas vera. Mi ne enskribiĝis nek redaktis recenzon por la publikigado.

Villiers kolere purpuriĝis.

— Ne nervoziĝu, – Talliaferro diris akordiĝeme. – Vi mienas maltrankvile.

Villiers pivotis sur siaj kalkanumoj kaj frontis lin, konvulsie :

— Mia koro perfekte plufunkcias, mi dankas vin.

— Nu, Villiers, – Kaunas diris, – se vi ne estas inter la prelegontoj kaj nenion verkis...

— Aŭskultu min, sinjoroj... De dek jaroj mi atendas tiun tagon! Vi ĉiuj estas dungitaj de la spaca sekcio. Mi estas devigata gvidi kursojn sur Tero. Sed mi superas ĉiun ajn el vi.

— Mi tion agnoskas... – Talliaferro komencis.

— Kaj tute ne interesas min via degnemo. Mandel garantias por mi. Mi supozas ke vi jam aŭdis pri li, ĉu ne? Li prezidas la astronautikan komisionon de la konvencio kaj mi jam elmontris al li mian malkovron. Mi uzis tute rudimentan aparaton kiu eksplodis post sia uziĝo. Sed... Ĉu vi min aŭskultas?

— Jes, jes, ni vin aŭskultas, kvankam ne tre grav...

— Li konsentas ke mi prelegos pri mia invento. Eĉ nete konsentas. Senhezite! Memvole! Tio evente efektos. Mi de nun antaŭvidas la pandemonion ekscitiĝi kiam mi konigos la formulon de la fundamenta ekvacio! Ĉiuj delegitoj kunikle disiĝos por ĝin kontroli en siaj laboratorioj kaj por fabriki la necesan materialon. Kaj ekkonscios ke tio funkcias. Mi eksperimentis per muso. Ĝi malaperis kaj reaperis aliektreme de la laboratorio. Mandel spektis la demonstradon.

Flagrokule, li vizaĝesploris laŭvice ĉiujn el siaj eksaj kunlaborantoj.

— Vi ne kredas min, ĉu ne?

— Se vi ne volas reklamon, kial do vi konkuras? – Ryger demandis.

— Pro io alia. Vi estas amikoj, eksaj universitato-kamaradoj miaj. Vi iris al la spaco kaj lasis min vegeti ĉi tie.

— Ni ne elektis tion, – Kaunas akre protestis akutvoĉe.

Villiers afektante ke li ne aŭdis, daŭrigis :

— Mi nepre volas ke vi sciu. Tio funkciis pri muso kaj nenial tio misfunkcios pri homo. Vivanta kreitaĵo estis translokita je tri metroj en laboratorio : kial io alia vivanta ne lokiĝus eĉ milionon da kilometroj malproksime en la spaco? Mi iros sur Lunon, sur Merkuron, sur Jupiteron, kien mi volos... ien ajn! Mi egalos vin ĉiujn. Kion mi diras? Mi preterpasos vin! Mi pli plenumis por progreso de astronomio pere de mia katedro kaj de miaj cerboĉeloj ol vi tri per viaj observejoj, viaj teleskopoj, viaj kameraoj kaj viaj spacveturiloj.

— Nu, mi estas kontenta pri tio, – Talliaferro diris. – Ĉu vi povas doni al mi kopion de via komunikaĵo?

— Ho ne! – La pugnoj de Villiers streĉiĝis antaŭ sia brusto kvazaŭ fantomo formetus sian tolon. – Same kiel la aliaj vi atentos. Ekzistas nur unu ekzemplero kaj neniu ĝin legos ĝis mi estos preta. Eĉ ne Mandel.

— Nur unu! – Talliaferro ekkriis. – Se vi ĝin perdos...

— Mi ne perdos ĝin. Ĉiukaze, ĉio estas en mia kapo.

— Se vi... – Iomete plu Talliaferro estis dironta : "Se vi mortos", sed li ĝustamomente haltis kaj daŭrigis post neperceptebla hezitsilento... Se vi estas sufiĉe racia, preferinde vi spektrokopiu ĝin.

— Ne, – Villiers respondis brutale. – Vi aŭdos mian prelegon postmorgaŭ kaj vi ekkonscios ke subite la homara horizonto plilarĝiĝos kiel neniam antaŭe.

Lia intensa rigardo fikse esploris ĉiun el siaj eksaj kunuloj.

— De dek jaroj! – li flustris. – Ĝis revido.

— Li estas freneza! – Ryger eksplodis rigardante la pordon kvazaŭ Villiers ankoraŭ dorsapogiĝus kontraŭ ĝi.

— Ĉu? – Talliaferro diris, revvoĉe. – Jes, iasence li verŝajne estas. Li abomenas nin pro neraciaj kialoj. Kaj ne zorgi pri spektrokopio de sia teksto...

Talliaferro, tion dirante, palpis sian etan poŝo-spektroregistrilon. Estis banala cilindro neŭtrokolora, iomete pli dika kaj iomete pli mallonga ol krajono. Dum tiuj lastaj jaroj, tiu objekto fariĝis la simbolo de ĉiu erudiciulo same kiel stetoskopo por kuracisto kaj komputoro por statistikisto. Oni enŝovis ĝin en sian poŝon, kroĉis ĝin ĉe sia maniko, metis ĝin malantaŭ sian oreton aŭ balancis ĝin ekstreme de ŝnureto. Kelkfoje, kiam li emis filozofi, Talliaferro demandis sin kiel faris la esploristoj kiam ili devis penige noti aŭ klasi grandformatajn skanaĵojn de la dokumentoj. Kiel malfacila tio estis! Nun oni nur tralegas ĉiujn ajn dokumentojn presitajn aŭ manskribitajn pere de tiu rimedo por ekhavi mikrofilmon ajnfoje riveleblan. Talliaferro jam tiel registris ĉiujn resumojn de la prelegoj notitaj sur la programo de la kongreso. Li neniel dubis ke Kaunas kaj Ryger same faris.

— Je la cirkonstancoj, malkonsento pri spektrokopio estas frenezaĵo! – li subite diris.

— Sed, je la Spaco, lia prelego ne ekzistas oficiale! – ekkriis Ryger impete. – Li nenion malkovris. Li aŭdacus ĉiujn ajn mensogojn por nin impresi.

— Tiukaze, kion li faros postmorgaŭ? – Kaunas demandis.

— Kiel mi povus scii? Mi ripetas al vi: li estas freneza!

Talliaferro ankoraŭ lude fingrumis sian spektrokopiilon, distre sin demandante ĉu ne utilos riveli la mikrofilmojn ene storitajn. Li decidis rigardi tion poste.

— Oni ne subtaksu Villiers-n. Estas cerbulo.

— Fakte jes, antaŭ dek jaroj, – Ryger rebatis. – Sed ne plu. Laŭ mi, estus preferinde lin forgesi!

Laŭtigante sian voĉon, kvazaŭ por ignorigi Villiers-n kaj ĉion rilatantan al li, li ekparolis pri Ceres kaj pri sia laboro kiu konsistis el esplorado de la Lakta Vojo helpe de la plej novaj radioskopoj ultradistingivaj por observi izolitajn stelojn. Kaunas lin aŭskultis movetante la kapon, interrompante lin por precizigi pri la radio-elsendoj de la sunaj makuloj, temo de la artikolo kiun li estis proponanta al la ĵurnalaro, kaj pri sia teorio, tio estas rilato inter la protono-tempestoj kaj la gigantaj hidrogenaj gejseroj kiuj ŝprucis el la ekstero de la Suno.

Talliaferro ne estis tre parolema. Kompare kun tio, la laboro kiun li plenumis sur Luno ne tre famis: la lastlastaj informoj kiujn li kapablis antaŭ-anonci (la meteorologiajn prognozojn por longa tempo pere de observado de la rapidfluo en la tera atmosfero), neniom valoris kompare kun radioskopoj kaj protono-tempestoj. Kaj cetere, li ne sukcesis forpeli Villiers-n el sia menso. Villiers ja estis cerbulo. Ili ĉiuj konsciis pri tio. Eĉ Ryger, spite al siaj fanfaronadoj, certe estis konvinkita ke se la mas-translokado eblas, estas logike ke Villiers ĝin malkovris.

Fine de tiu interŝanĝo de vidpunktoj, ĉiuj tri devis malgraŭvole agnoski ke iliaj rezultoj estas sensignifaj. Talliaferro restis nur je la nivelo de la faka literaturo kaj konsciis pri tio. Liaj studadoj estis meze interesaj. Pri Kaunas kaj Ryger, nek la unua nek la dua publikigis ion vere gravan. Konstatale: neniun el ili revoluciis la spacosciencan. Estas fakto ke ne realiĝis la grandiozaj revoj kiujn ili antaŭvidis kiam ili estis studentoj. Ili ĉiuj estis kompetentaj fakuloj plenumantaj ordinaran laboron, nenio pli, kaj tion ili sciis.

Villiers estus pli bone sukcesinta. Ankaŭ tion ili sciis. Tial ili sentis kulpon kaj ekzistis inter ili ian inciton.

Talliaferro pensis heziteme ke, malgraŭ ĉio, Villiers superis ilin. La aliaj probable same opiniis, kaj sento de ilia propra mez kvaliteco fariĝis netolerebla. Villiers legos sian komunikaĵon pri translokado de maso kaj definitive famiĝos, al kio li verŝajne de ĉiam destiniĝis, dum, kvankam favoritaj,

liaj eksaj kunuloj malfamiĝos. Inter la homamaso, ili aplaŭdos: al tio limiĝos ilia rolo.

Talliaferro hontis senti ĵaluzon kaj bedaŭron sed neniel povis kontraŭagi.

La kunparolado iom post iom elĉerpiĝis. Subite svagrigardante, Kaunas proponis:

— Kial ni ne irus viziti la amikon Villiers?

Li estis parolanta afektante gajecon kaj malzorgemon kiuj neniun trompis.

— Ĉu utilas plua rankoro? – li aldonis. "Tiu historio pri translokado de maso turmentas lin kaj li volas konstati propraokule" pensis Talliaferro. "Li volas sin certigi ke ne temas pri ajndiraĵo de frenezulo. Tiam, li kvitiĝos". Sed Talliaferro mem estis scivolema kaj ne kontraŭdiris. Ryger, siavice, ŝultrumis kaj flustris malgraŭvole:

— Kial ne?

Estis iomete antaŭ la deknua vespere.

Insista sonorado vekis Talliaferon. En la mallumo, li ekkubutis, iom kolere. Laŭ la helaĵeto, ne ankoraŭ estis la kvara matene.

— Kiu ĉeestas? – li kriis.

La sonoro daŭris, nekonstante.

Grumblante, Talliaferro surmetis sian noktoveston, malfermis la pordon kaj blindumite de la lumo el la koridoro, palpebrumante, li rekonis la viron kiu staris sur la sojlo ĉar li estis vidinta lin en la reliefo-televidilo.

— Hubert Mandel, – tiu ĉi sin prezentis murmurante.

— Tre feliĉa, – Talliaferro flustris.

Mandel estis unu el la erudiciuloj pri astronomio. Lia fameco havigis al li gravan postenon en la Internacia Astronomio-Ofico kaj la prezidantecon de la astronautika komisiono de la konvencio. Talliaferro subite rememoris ke Villiers asertis ke tiu Mandel mem ĉeestis lian demonstradon pri translokado de maso. Je la penso pri Villiers, li malsereniĝis.

— Vi ja estas la Doktoro Edward Talliaferro, ĉu ne?

— Fakte.

— Nu! Vestu vin kaj sekvu min. Estas gravege. Temas pri unu el niaj komunaj konatoj.

— Ĉu pri la Doktoro Villiers?

Lumeto ekbrilis en la rigardo de Mandel. Liaj brovoj kaj okulharoj estis tiel blondaj ke liaj okuloj aspektis nude, senhare. Liaj haroj estis maldikaj kaj silkecaj. Li ja ŝajnis kvindekjara.

— Kial vi ĵus menciis lian nomon?

— Li parolis pri vi en la vespero. Villiers estas, laŭ mia scio, nia nura komuna konato.

Mandel kapsvingis. Kiam Talliaferro estis vestita,

li retroiris kaj unue eliris.

Ryger kaj Kaunas estis atendantaj en dormoĉambro de la supera etaĝo. Kaunas havis ruĝigitajn okulojn. Ryger nervoze fumis.

— Nu, — Talliaferro ekkriis, — jen ni denove kunigitaj en intima rondo.

La rimarko fuŝefikis. Li eksidis. Liaj eksaj kamaradoj fikse rigardis unu la alian. Ryger ŝultrumis.

Mandel, manojn en la poŝoj, ekpaŝadis.

— Bonvolu pardoni min pro la ĝeno, sinjoroj, — li komencis, — kaj dankas vin pro via kunlaborado. Mi intencas profiti de ĝi. Nia amiko Romano Villiers estas mortinta. La korpo estis forportita antaŭ unu horo. La verdikto de la kuracistoj estas : morto pro ĉeso de la korfunkciado.

Tiujn vortojn postis konsternosilento. Ryger lasis refali sian manon antaŭ ol lia cigaredo atingis liajn lipojn.

— Malfeliĉulo! — Talliaferro laŭtis.

— Tio estas korŝira, — flustris Kaunas raŭkvoĉe. — Li estis...

Lia voĉo ŝajnis nesincera kaj li ne finis sian frazon.

Ryger unue regis sin.

— Li estis kormalsana. Nenio fareblas tiukaze.

— Jes ja, — Mandel korektis mildvoĉe. — Kuraci...

— Kion tio signifas? — Ryger seke respondis.

Mandel ne rekte respondis :

— Kiam vi vidis lin lastan fojon?

Talliaferro ekparolis :

— Komence de la vespero. Hazarde ni kunvenis.

Unuafoje de dek jaroj. Malplaĉa renkonto, fakte, kvankam mi bedaŭras tion diri. Villiers konsideris ke li havas ialojn malami nin kaj kondutis malagrabla.

— Je la kioma horo, tiu kunveno?

— Proksimume je la oka kaj duono vespere.

Unuafoje.

— Ĉu unuafoje?

— Ni revidis lin iomete pli poste.

— Li foriris kolere, — precezigis Kaunas, ne sen ĝeno. — Ni ne povis resti je tiu situacio. Endis reakordiĝi. Ni delonge estis amikoj, ĉu ne? Tial ni iris al lia hejmo kaj...

Mandel nete lin haltigis :

— Vi ĉiuj tri iris al lia ĉambro?

— Jes, — Kaunas respondis, mirigite.

— Je kioma horo?

— Je la dekunua vespere, ŝajne. — Li okulĉuis al la du aliaj. Talliaferro jesis per svingo de la mentono.

— Kaj kiom da tempo vi restis tie?

— Du minutojn, — Ryger ekkriis. — Li forpelis

nin kvazaŭ ni estus venintaj por ŝteli la tekston de lia prelego.

Li paŭzetis, atendante ke Mandel demandos al li pri kiu prelego temas, sed ĉar tiu ĉi plu silentis, li daŭrigis :

— Mi ja kredas ke li ĝin konservis sub sia kapkuseno. Ĉiukaze, kiam li ordonis nian forpafiĝon, Villiers efektive kuŝis sur la kuseno.

— Eble li mortis tuj post nia foriro, — apenaŭ aŭdeble flustris Kaunas.

— Ne tuj, — Mandel diris lakone. — Do vi ĉiuj tri probable postlasis fingrospurojn, ĉu ne?

— Probable, — Talliaferro diris.

La aŭtomata respekto al kiu li inklinis rilate al Mandel, ekstompiĝis kaj li pli kaj pli sentis incitiĝon. Mandel aŭ ne, estis la kvara matene!

— Nu, finfine kion vi celas? — li demandis.

— La morto de Villiers, sinjoroj, entenas implikaĵojn kiuj transpasas la okazaĵon mem. Lia prelego, de kiu, laŭ mia scio, ekzistis nur ununura ekzemplero, estis forĵetita en la diserigo-rubujon kaj plu restas nur kelkaj pecoj. Mi ne vidis ĝin. Nek legis ĝin sed mi sufiĉe scias el ĝi, por ĵure aserti antaŭ tribunalo, se necese, ke la pecoj retrovitaj en la rubujo, ja estas spuroj de la teksto kiun li intencis publikigi ĉe la konvencio. Vi ne ŝajnas konvinkita, Doktoro Ryger...

Ryger acide ridetis :

— Mi estas neniel konvinkita ke li estis prelegonta. Laŭ mia opinio, tiu homo estis freneza. Li dek jarojn estis mallibera sur Tero kaj imagis tiun historion pri translokado de maso. Estis por li alreva elmemiga rimedo. Sendube ja tio ebligis al li plu vivi. Li aranĝis trukitan demonstradon. Mi ne asertas ke temis pri intenca trompo. Verŝajne li estis sincera en sia deliro. Tiu fiksa ideo atingis sian apogon en tiu vespero. Li venis por vidi nin (li malamamis nin ĉar ni eskapis el Tero) por domini nin per sia triumfo. De dek jaroj li revis pri tiu alfronto, ĉar tiucele li vivis. Eble li iam estis ŝokita kaj tiam retrovis sian menson. Li ekkonsciis ke li neniam legos tiun raporton ĉar li havis nenion por legi. Sub emocio, lia koro ne eltenis. Kompatinda!

Mandel estis aŭskultanta la astronomon elmontrante ĉiajn signojn de malaprobo :

— Vi parolas tre elvokive, Doktoro Ryger, sed vi entute eraras, — li diris. — Male al tio kion vi ŝajne kredas, mi ne estas homo facile trompebla per trukita eksperimento. Krome, laŭ la informoj kiujn mi havas kaj kiujn, evidente, mi nur haste kontrolis, vi kune studis, ĉiuj kvar. Ĉu ne vere?

La tri viroj silente jesis.

— Ĉu ĉeestas aliaj eksaj kunstudentoj viaj inter

la delegitoj al la konvencio ?

— Ne, – Kaunas respondis. – Ni estis la nuraj el tiu promocio ricevintaj la doktoreco-diplomon pri astronomio. Nu ankaŭ Villiers ricevus ĝin se...

— Jes, mi komprenas. Nu, tiukaze, iu el vi denove vizitis Villiers-n proksimume noktomeze.

Pasis silenta momenteto. Kaj Ryger akre :

— Ne mi.

Kaunas kiu gape rigardis, nee kapsvingis.

— Kion vi subdiras? – Talliaferro demandis.

— Unu el vi tri vizitis lin noktomeze kaj insiste postulis legadon de lia raporto. Kiucele? Mi nenion scias pri tio. Eblas opinii ke tio celis estigi korokolapson. Villiers falis kaj la murdinto, se mi povas nomi lin tiel, tiam spektrokopiis la dokumenton kiu, aldoninde, probable estis kaŝita sub la kuseno. Tion farinte, li detruis la originalon, ĝin forĵetante en la diserigilon. Li tro urĝiĝis kaj ne ĉio estis detruita.

Ryger interrompis Mandel-n :

— Kiel vi scias ke tio okazis tiel? Ĉu vi ĉeestis ?

— Preskaŭ. Villiers ne estis ankoraŭ tute mortinta. Post la foriro de la murdinto, li sukcesis televoki min. Li pene prononcis kelkajn obtuzajn vortojn, sufiĉe por ke mi komprenu la esencon. Ve, mi ne estis en mia ĉambro ĉar mi partoprenis prelegon kiu ĝismalfrue daŭris. Tamen, kiam mi eliras, mi ŝaltas la teleregistrilon. Ofica kutimo. Mi aŭskultis la bendon post mia reveno tuj poste revokis Villiers-n. Li estis mortinta.

— Nu, kiu kulpas? – Ryger demandis.

— Li ne prononcis la nomon de la kulpinto. Aŭ, se li tion faris, estis nekompreneble. Tamen, kelkaj vortoj de lia mesaĝo estis perfekte kompreneblaj. La vortoj : *Universitata kamarado*.

Talliaferro elpoŝigis sian spektrokopiilon, etende proponis ĝin al Mandel kaj kalmvoĉe diris :

— Se vi volas riveli tiun filmon, tio eblas. Vi ne trovos la komunikadon de Villiers en ĝi.

Kaunas imitis Talliaferron kaj Ryger malbonvole same faris.

Mandel prenis la tri aparatojn kaj seke ĵetis :

— Mi supozas ke tiu el vi kiu kulpas jam sekure kaŝis la koncernatan filmopecon. Tamen...

Talliaferro distreĉis la brovojn.

— Se vi volas, vi povas traserĉi kaj min kaj mian dormo-ĉambron.

— He! Minuton, – Ryger tondris ankoraŭ kolermiene. – Ĉu vi estas policisto?

Mandel rekte rigardis lin :

— Ĉu vi deziras ke la polico implikiĝu? Ke skandalo diskoniĝu kaj ke unu el vi estu kulpigita pro

intenca hommortigo? Ĉu vi volas ke nia konvencio fiasku kaj ke en la tuta Planedaro, la amasinformiloj gurde parolu pri astronomio kaj astronomoj? Eble la morto de Villiers estas akcidento. Lia koro ja estis malsaniĝema. Eble ne temas pri antaŭpreparita murdo. Se tiu kiu havas la filmon redonos ĝin, tio ŝparos al ni multajn zorgojn.

— Ĉu tio ŝparos zorgojn ankaŭ al la murdinto? – Talliaferro demandis.

Mandel ŝultrumis.

— Eble ne tute. Mi ne promesas al li ke li estos neniel punita. Sed, ĉiukaze, li ne estos publike senhonorigita kaj evitos ĝismortan enkarcerigon, dum tute alimaniere okazus se ni vokus la policon.

Silenton...

— La kulpanto estas unu el vi, – Mandel diris.

Silenton...

— Ŝajnas ke mi povas diveni lian pripenson, – Mandel daŭrigis. – Post detruo de la dokumentoj, neniu, krom unu el ni kvar, estos informita pri la malkovro kaj nur mi ĉeestis demonstradon de mas-translokado. Krome, pri mia atesto, temas nur pri lia diro, eble diro de frenezulo. Post morto de Villiers pro korkolapso kaj post detruo de la teksto de lia prelego, kio estus pli simpla ol akcepti la teorion de Doktoro Ryger, tio estas ke la translokado de maso ne ekzistas, neniam ekzistis? Post unu aŭ du jaroj, la murdinto, kun ĉiuj teknikaj donitaĵoj, povos publikigi ilin iom post iom, realigi eksperimentojn, verki poĉapitre artikolojn kaj fine, aperi kiel la vera inventinto kun implicitaj monenspezo kaj famiĝo. Liaj eksaj kunlaborantoj mem nenion suspektos. Eventuale ili opinios ke la afero "Villiers", delonge malfamiĝinta, estis inspirofonto, kaj kondukis lin al esplorado samdirekta. Kaj jen ĉio...

La akra rigardo de Mandel laŭvice aliris al la vizaĝoj de la tri viroj.

— Tamen, nun, nenio tiel okazos. Se iu el vi deklaras ke li funkciigis la mas-translokadon, li sammomente denuncos sin kiel murdinton de Villiers. Mi spektis la demonstradon. Mi scias ke tiu inventaĵo estas realaĵo kaj mi scias ke iu el vi disponas spektrokopiaĵon de la priskribo de la aparato. Tiu dokumento estas neuzebila. Mi petas de tiu kiu ĝin havas, ke li ĝin redonu.

Silenton...

Mandel aliris la pordon. Mezvoje, li sin turnis :

— Mi estos dankema ke vi ĉi tie restos ĝis mia reveno. Mi opinias ke mi povas fidi je la du nekulpantoj por malhelpi fuĝon de la tria... almenaŭ por sin protekti.

Post tiuj vortoj, Mandel foriris.

Estis la kvina matene. Ryger indignmiene rigardis sian brakhorloĝon :

— Estas skandalo ! Mi ja estas dormema !

— Ni povas dormi momenton, – Talliaferro diris rezignacie. – Ĉu iu deziras ekkonfesi ?

Kaunas aliloken rigardis. Ridaĉo skiziĝis sur la vizaĝo de Ryger.

— Mi supozas ke tion esperi mi devas rezigni.

Talliaferro fermis la okulojn, apogis sian masivan kapon kontraŭ la dorsapogilo de la fotelo kaj lace daŭrigis :

— Sur Luno, estas la senviva sezono. La nokto daŭras du semajnojn. Poste, dum du semajnoj, la Suno brilas kaj oni laboras, esploras, analizas, oni senĉese laborkunvenas. Se la virinoj estus pli multnombraj, se mi povus daŭre amligiĝi...

Kaunas obtuze plendis :

— Sur Merkuro, estas neeble observi la Sunon entutan super horizonto pere de teleskopoj. Sed kiam la antaŭvidita vastigo de la observatorio estos realigita, ni vidos tri kilometrojn pli malproksimen, kaj necesos ĉion transloki, kio necesigos multe da energio ; tial ni rekte uzos tiun de la Suno, oni plibonigos la situacion. Oni plibonigos ĝin !

Ryger mem konsentis paroli pri Ceres post ol aŭskulti la flustritan dialogon de siaj kunuloj. La ĉefa problemo estas la rotacio-periodo de la planedo. Periodo je du horoj. Tio signifas ke la angula rapideco de la astroj videblaj en la ĉielo estas dekduoble pli granda ol sur Tero. Endas ĉion obligi per tri, la teleskopojn, la radioskopojn kaj aliajn aparatojn, por daŭre observi iliajn pasojn tiom akcelitaj ili estas.

— Kial vi ne translokiĝis al poluso, — Kaunas demandis.

— Tiu solvo valorus sur Merkuro, – Ryger respondis senpacience. – Eĉ ĉe la polusoj, mistordiĝas la observado kaj oni povas observi nur kvindek procentojn de la ĉielo. Evidente, se la Suno ĉiam heligus la saman flankon de Ceres same kiel sur Merkuro, ni senĉese havus noktan ĉielon en kiu la steloj malrapide ĉirkaŭirus laŭ trijara periodo.

Iom post iom, matene krepuskiĝis.

Talliaferro duone dormis sed li strebis almenaŭ duone konscii. Li ne volis endormiĝi dum la du aliaj restis vekitaj. Kaj li pensis ke ĉiuj tri demandis sin : Kiu estas ? Kiu estas ?

Krom la kulpanto, kompreneble.

Talliaferro subite malfermis la okulojn kiam Mandel eniris. Jam, la ĉielo bluis. Li kontente konstatis ke la fenestro estas fermita. Normale, la hotelo estis klimatizita sed la teranoj kiuj havis proprajn ideojn pri la freŝa aero malfermis ilin senaverte en tiu sezono. Je

tiu ideo, Talliaferro, al kutimigite al la luna surloĝado, tremetis, ekfartante malbone.

— Ĉu iu el vi volas ion deklari, sinjoroj ? – Mandel demandis.

Ĉiuj tri lin rigardis rekte. Ryger nee kapsvingis.

— Mi rivelis la filmojn el viaj spektrokopiiloj kaj ilin ekzamenis.

Li surmetis la tri aparatojn kaj la fotojn sur la liton.

— Nenio menciinda. Mi bedaŭras ke mi ekkonis la ceteron. Pardonu min. Sed nenion pri la filmo kiu malaperis.

— Kondiĉe ke ĝi fakte malaperis, – Ryger rebatis samtempe oscedante.

— Mi proponas al vi ke vi akompanu min en la ĉambron de Villiers.

Kaunas stupore rekte rigardis lin.

— Por kion fari ?

— Ĉu temas pri psikologio ? – Talliaferro demandis. – Revenigi la murdinton al la loko de la murdo por trudi lin al konfeso sub premo de rimorso ?

— Mia motivo estas multe malpli melodrama. Mi simple esperas ke la du senkulpuloj helpu min por trovi la filmon sur kiu Villiers registris sian komunikadon.

— Ĉu vi kredas ke ĝi estas en lia ĉambro ? – Ryger defis.

— Tio eblas. Almenaŭ estas deirpunkto. Poste, ni traserĉos viajn proprajn ĉambrojn. La simpozio pri astronautiko komenciĝos nur je la deka. Do nenio urĝas nin tro.

— Kaj poste ?

— Poste... eble mi vokos la policon.

Ĝenate, ili eniris la ĉambron de Villiers. Ryger estis purpura, Kaunas estis pala, Talliaferro klopodis konservi sian kalmon.

Kelkajn horojn antaŭe, ili estis vidantaj la saman ĉambron en artefarita lumo, kun Villiers hartaŭzita, streĉiĝinta al sia kuseno, svage rigardanta, kaj kiu ordonis forpafiĝon al ili. Nun, la senodoro de la morto plenigis la ĉambron.

Mandel komandis la polarizilon de la fenestro kaj la lumo enfluis.

Kaunas kaŝis siajn okulojn malantaŭ sia brako hurlante :

— La Suno !

La aliaj stoniĝis.

La vizaĝo de Kaunas konvulsiis en grimacon de teruro kvazaŭ estus la blindiga Suno de Merkuro.

Talliaferro timis pensante pri kio okazus se li troviĝus meze de ekstera aero.

Ĉiuj tri estis elŝanĝitaj de la dek jaroj for de Tero.

Kaunas kuregis al la fenestro, palpis la polarizilon kaj subite mirsuspiris.

Mandel aliris al li.

— Kio okazas?

La du aliaj alproksimiĝis siavice al la fenestro.

La urbo etaĝe stakiĝis sub iliaj okuloj, etendiĝante ĝishorizonte, kvazaŭ amaso da ŝtonoj kaj brikoj inundita de la sunlumo. Per timema ŝtelrigardeto Talliaferro taksis la videblejon.

Kaunas videble nekapabla aŭdigi sonon tiom lia brusto estis premita, fikse rigardis ion alian.

Ion multe pli proksiman. La fenestrobreto prezentis noĉon ene de kiu distingiĝis filmopeco laktece griza en la krepuska lumo.

Mandel gorĝpremite kaj kolere kriis, brutale malfermis la fenestron kaj ekkaptis la filmopecon longan je du centimetroj, kiun li febre ekzamenis. Liaj okuloj estis arde ruĝaj.

— Atendu min! – li ordonis.

Nenio eblis respondi. Kiam li estis malaperinta, la tri viroj eksidis kaj stulte rigardis unu la alian.

Mandel revenis post dudek minutoj. Li diris kalmvoĉe – sed ŝajnis ke lia sereneco elmontras ke li situas trans furiozostato :

— La parto de la filmo kiu troviĝis ene de la noĉo ne estis superekspozita. Mi sukcesis deĉifri kelkajn vortojn. Efektive estas la teksto de la komunikado de Villiers. La cetero estis detruita. Definitive ne uzebla.

— Kion vi faros, de nun? – Talliaferro demandis al li.

Mandel lace ŝultrumis.

— Nun, mi ne zorgas pri tio. La mas-translokado estas perdita. Endos atendi ke erudiciulo kiel Villiers denove malkovros ĝin. Mi tion prilaboros sed neniel iluziiĝas pri miaj propraj kapabloj. Nun, ĉu kulpan ĉu senkulpajn, tiu afero ne plu interesas vin.

Li estis tiel senesperigita ke li aspektis ŝrumpo.

— Mi ne akordas vin, – Talliaferro ĵetis sekvoĉe. – Laŭ vi, unu el ni tri estas la murdinto. Mi, ekzemple. Vi estas scienca eminentulo kaj, ekde nun, vi nenion diros favore al mi. Tial, oni eble opinios ke mi estas senkompetenta... aŭ eĉ pli malbone. Mi ne volas ke suspekteto ruinigu mian karieron. Endas klarigi ĉion ĉi.

— Mi ne estas detektivo, – Mandel suspiris.

— Nu diable, kial vi ne vokas la policon?

Ryger intervenis :

— Atendu iomete Tal. Ĉu vi subdiras ke mi kulpas?

— Mi diras nur ke ne mi kulpas.

— Ni ĉiuj estos psikosonditaj, – ekkriis Kaunas kies voĉon tremigis teruro. – Pripensu la mensajn damaĝojn...

Mandel levis siajn brakojn :

— Sinjoroj! Sinjoroj! Mi petas! Krom la polica enketo, ekzistas alia solvo. Doktoro Talliaferro pravas : nenion fari malutilos al la senkulpeco.

Ili ĉiuj rigardis lin pli-malpli malamike.

— Kion vi proponas? – Ryger demandis.

— Iu amiko mia nomiĝas Wendell Urth. Mi ne scias ĉu vi aŭdis pri li. Eble mi povos aranĝi renkonton kun li ĉi vespere.

— Kiucele? – Talliaferro diris.

— Urth estas strangulo, – Mandel respondis hezite, – homo tre stranga, tre erudicia en sia fako. Li jam helpis la policon kaj eble li povos nin helpi.

La spektaklo de la ĉambro kaj de ties okupanto estigis nereteneblan miron ĉe Edward Talliaferro. Ili ŝajnis tute forlasitaj ekster la universo, kvazaŭ ili apartenus al nekonata mondo. La sonoj de Tero estis dampitaj de la remburo de la vandoj de tiu senfenestra frenezulejo kies lumo kaj atmosfero estis neŭtrigitaj de la artefarita lumo kaj klimatizita aero.

Estis vasta biblioteko malhela kaj embarasita. La kvar viroj pli-malpli facile trapaŝis la fatrason por instaligi sur la brakseĝo kiun oni haste liberigis forportante la librofilmojn kiuj tie stakiĝis, kaj kiuj tiel senorde amasiĝis en angulon.

La viro havis lunforman kaj pufetan kapon plantitan sur grashista kaj fortika korpo. Li lerte moviĝis sur paro da mallongaj gamboj kaj plu parolante, skue svingis la kapon je la risko faligi la diklensan okulvitron en malstabila ekvilibro sur dekliva nazo. Liaj densbrovaj okuloj iomete tuberaj brilis laŭ rigardo miopa kvankam gaja, aliris al la vizitantoj dum li instaligiĝis apud la labortablo al kiu projekciiĝis la nura lumofonto.

— Mi dankas vin pro via klopodo veni, – la dikulo diris. – Bonvolu pardoni mian malordon.

Per puffingra mano, li desegnis proksimuman cirkon :

— Mi estas inventaranta la multajn specimenojn kiujn mi kolektis kaj kiuj altvaloras je eksterologia vidpunkto. Tio estas neimagebla tasko. Ekzemple...

Li risorte elseĝiĝis, mergis la manojn en la ĉiuspecan mason da objektoj kiuj amasiĝis malantaŭ la tablo, kaj iom poste ĉerpis fumgrizan, duone diafanan kaj proksimume cilindran aĵon.

— Tiu peco kiu venas de Kalisto, eble estas vestiĝo de nehomaj inteligentaĵoj. La enigmo ne estas ankoraŭ solvita. Laŭ mia scio, ne ekzistas pli ol dekduo da, kaj tiu specimeno estas la plej perfekta ĝis nun malkovrita.

Li senzorge ĵetis la objekton kaj Talliaferro eksaltis.

— Ĝi estas nerompebla, – diris la pufulo rigardante lin rekte en la okulojn.

Li eksidis, krucis siajn ŝvelajn fingrojn sur sia ventro kiu spirritme antaŭen-reen-iĝis.

— Bone... Kion mi povas fari por vi, sinjoroj?

Hubert Mandel prezentis ĉiujn kaj Talliaferro perdiĝis en siaj pensoj. Li estis tute certa ke iu tiel nomata Wendell Urth freŝdate publikigis verkon titolitan *Komparo de Evoluantaj Procezoj inter la Planedoj el Akvo kaj Oksigeno*. Ne eblas ke tiu ulo estas la aŭtoro de tiu libro!

— Doktoro Urth, ĉu vi verkis la *Komparo-n de Evoluantaj Procezoj*?

Beata rideto skiziĝis sur la vizaĝo de Urth.

— Ĉu vi legis ĝin?

— Nu... Ne. Sed mi...

Urth ekaspektis severe.

— Vi malpravas. Necesas ke vi ĝin legu. Tuj. Jen... ĝuste ekzempleron mi havas.

Denove li eksaltis el sia seĝo.

— Atendu, Urth! – Mandel ekkriis. – Ĉio laŭ sia taŭga momento. Nun temas pri grava afero.

Li signe devigis Urth-n eksidi kaj prezentis la okazaĵojn rapide parolante por malebligi ŝanĝon de temo. Lia prezento estis ĉefverko de parolŝparemo kaj de koncizeco.

Dum li parolis, lia vizaĝo karmeziniĝis. Li relokis sian glitontan okulvitron kaj ekkriis :

— Translokado de maso !

— Ĝin mi vidis propraokule.

— Kaj vi prie nenion diris al mi !

— Mi estis ĵuranta konservi la sekreton. La koncernata homo estis... iomete malbanala. Mi jam tion klarigis al vi.

Urth pugnefrapis sian labortablon.

— Mandel, kial vi rigardis tian malkovron kiel propraĵon de kuriozulo ? Vi devus kribli lian cerbon uzante la psikosondilon se necese !

— Tio estas mortigiva, – la astronomo protestis.

Urth balanciĝis antaŭen-malantaŭen prenante sian kapon inter la manoj :

— Translokado de maso ! La sola rimedo por dece vojaĝi por la nuna homo ! La sola ! La sola konceptebla ! Ha, se mi tiam scius... se mi estus tie... Sed via hotelo estas kvardek kvin kilometrojn malproksima de mia hejmo...

— Ŝajnas al mi ke ekzistas rekta aerolinio kondukanta de la estrejo al la konvencio, – diris Ryger kiu ŝajne enuis. – Estis eble al vi tien iri dum dek minutoj.

Urth streciĝis kaj ĵetis malican rigardon. Liaj vangoj ekŝvelis, li ekstaris kaj subite malaperis.

— Kio okazas al li ? – Ryger demandis.

— Fulmotondro ! Mi devus tion sciigi al vi, – Mandel flustris.

— Pri kio ?

— Doktoro Urth rifuzas uzi ĉian ajn transportilon. Estas fobio. Li nur piediras.

Kaunas palpebrumis.

— Tamen li estas planedisto ? Mi ĝis nun komprenis ke li estas fakulo pri vivo devenanta de la aliaj planedoj...

Talliaferro nun palise staris antaŭ galaktika lensomodelo metita sur soklo kaj ekzamenis la stelajn sistemojn heziteme flagrantajn. Li neniam antaŭe vidis tiom volumenan lenson, tiel ellaboritan.

— Jes, li estas planedisto, – Mandel respondis, – sed neniam iris sur fremdajn planedojn kiujn li tamen perfekte konas, kaj neniam iros tien. De tridek jaroj, li neniam estis pli ol kelkajn kilometrojn for de sia hejmo.

Ryger rideksplodis. Mandel purpuriĝis.

— Eble vi trovas tion komika, – li diris kolere, – sed mi antaŭdankas vin atenti pri viaj diraĵoj kiam Doktoro Urth estos reveninta.

Kelkajn momentojn poste Wendell Urth reaperis, hezitaŭse.

— Bonvolu pardoni min, sinjoroj, – li mallaŭtis. – Nun, ni rigardu la problemon pro kiu vi vizitas min. Eble iu el vi deziras konfesi ?

Amareca grimacrida tordetis la lipojn de Talliaferro. La grashistulo, movlimigite de sia obezeco, aspektis sufiĉe terure por eltiri konfeson de iu ajn. Feliĉe, lia helpo neniel utilos.

— Ĉu vi rilatas kun la polico, Doktoro Urth ? – li demandis.

Ia eŭforio radiigis la pufan vizaĝon de Wendell Urth.

— Ne oficiale, Doktoro Talliaferro, – li respondis. – Tamen mi havas bonajn rilatojn kun ĝi.

— Tiukaze, mi povas sciigi al vi informon kiun vi povos transdiri al viaj amikoj policistoj.

Urth komencis elirigi el sia pantalono ĉemizbaskon per kiu li viŝis sian okulvitron. Poste, kun la vitraĵoj denove zorge metitaj sur la nazego :

— Mi aŭskultas vin.

— Mi scias kiu ĉeestis kiam Villiers mortis. Mi scias kiu kopiis lian raporton.

— Ĉu vi solvis la enigmon ?

— Mi la tutan tagon prie cerbumis kaj mi opinias ke mi havas la solvon. – Talliaferro frandis la efekton kiun tiuj vortoj ĵus generis.

— Nu, parolu.

Talliaferro profunde spiris. Tio ne estos facila kvankam li sin preparis de horoj.

— Evidentiĝas ke Doktoro Hubert Mandel estas la murdinto.

Mandel, spirhaltigite, pafe rigardis lin kaj ekkriis :

— Atentu, Doktoro Talliaferro ! Se via akuzado firme baziĝas...

Mildvoĉe, Urth lin interrompis :

— Lasu lin esprimi kion li devas diri, Hubert. Vi mem lin suspektis kaj li plenrajte povas siavice vin suspekti.

Mandel furioza silentis.

— Estas pli ol suspekto, Doktoro Urth, – Talliaferro daŭrigis regante sian voĉon por ke ĝi ne kolapsu. – Estas evidento. Ni estas kvar sciigitaj pri tiu historio rilate la translokadon de maso sed Doktoro Mandel estas la sola kiu spektis demonstradon. Li sciis ke tiu malkovro ne estas ŝerco. Li sciis ke ekzistas presita raporto. Por Kaunas, por Ryger kaj por mi mem, Villiers estis nur persono pli-malpli kurioza. Nu, kompreneble, povas esti ke lia malkovro estas reala.

Ni vizitis lin je la dekunua vespere, ĝuste por scii ĉu estas vere aŭ ne, kvankam neniu el ni klare diris tion. Sed la konduto de Villiers pli ol iam ajn antaŭe aspektigis lin freneze. Kroman punkton : la persono kiu vidis Villiers-n je noktomezo (ni provizore ne nomu lin), la persono kiu vidis lin disfali kaj kiu kopiis la dokumenton, certe spertis teruran ŝokon kaj Romano, laŭaŭde reveninta al vivo, televoke parolis al li. Tiam, la murdinto ekkonsciis ke li devos aranĝi forlason de la spektrokopiaĵo ĉar tiu fariĝos konviktaĵo kontraŭ li. Kaj pri tiu filmo ne rivelita, li devos elturniĝi por ke ĝi ne estu trovebla, sed ankaŭ por ke li povu reakiri ĝin okaze de senkulpigo. La ekstera breto de la fenestro fariĝis ideala kaŝejo. Li haste malaperigis la kompromitan filmon. De tiam, eĉ se Villiers transvivis, eĉ se lia televoko donos rezulton, kiel scii kiu verdiras? Estos facile pruvi ke Villiers estis mense neŭroza.

Talliaferro silentis triumfe. Lia pripenso estis nerefutebla.

Wendell Urth rekte rigardis lin palpebrumante kaj demandis :

— Kion vi konkludas el tiuj premisoj?

— Kion mi konkludas? Ke iu malfermis la fenestron kaj demetis la filmon ekstere, en natura aero. Nu, de dek jaroj, Ryger vivas sur Ceres, Kaunas sur Merkuro, mi sur Luno, kaj niaj libbertempoj maloftas. Jam hieraŭ ni ĉiuj plendis pri nia malfacileco aklimatiĝi surtere. La planedoj sur kiuj ni laboras estas senaj je atmosfero. Ni ne povas eliri sen vakuo-skafandro. Por ni ne estas imageble tiel entrudigi sin en eksteran medion sen protektilo. Por malfermi la fenestron, estus necese strebega al tio. Sed Doktoro Mandel neniam foriris de Tero. Malfermi fenestron estas por li nur simpla muskola klopodo. Li povis tion fari : ne ni. Konsekvence, kulpas li.

Talliaferro malantaŭen klinis, apenaŭ ridetante.

— Je la Spaco, li trafe pravas! – Ryger ekkriis entuziasme.

— Estas tute malvere! – tondris Mandel kiu preskaŭ ekstaris kvazaŭ li intencus salti al Talliaferro. – Estas fidiraĵo, kalumnio tute inventita! Mi vigle rifuzas tiun version. Vi forgesas ke mi posedas la registron de la voko de Villiers. Li uzis la dirmanieron *universitata kamarado*. Evidentas post aŭskultado de la bendo...

Talliaferro haltigis lin :

— Liaj paroloj estis tiuj de mortonto. Vi mem rekonis ke granda parto de lia diro nekompreneblas. Mi ne aŭdis la bendon kaj demandas al vi, Doktoro Mandel : ĉu la voĉo de Villiers estis tiom fuŝŝanĝita ke ĝi estis nerekoniebla?

— Nu...

Mandel mienis embarasite.

— Mi estas certa ke ĝi ne estas rekonebla. Nenio malhelpas nin supozi ke vi trukis la registron aranĝante klara la formulon *universitata kamarado*.

— Sed kiel mi scius ke eksaj kunstudentoj de Villiers ĉeestas la konvencion? Kiel mi scius ke ili sciis pri lia malkovro?

— Eble Villiers diris tion al vi kaj mi supozas ke li faris.

— Pripensu, – Mandel rebatis. – Vi ĉiuj tri vidis lin je la dekunua vespere : li tiam vivis. La nekropsiisto kiu ekzamenis la korpon iomete post la tria matene, firmege asertas ke la morto okazis minimume du horojn antaŭe. Do, li mortis inter la dekunua vespere kaj la unua matene. Tiunokte, mi ĉeestis prelegon kiu ĝismalfrue daŭris. Mi povas pruvi ke mi estis je mi ne scias ekzakte kiom da kilometroj de la hotelo inter la deka vespere kaj la dua matene. Dekduo da prifidindaj atestantoj povos tion konfirmi. Ĉu tio sufiĉas al vi?

— Eĉ tiukaze, tio ŝanĝas nenion, – Talliaferro respondis obstine post kelkaj sekundoj da silento. – Se ni supozas ke vi revenis hotelen je la dua kaj duono, vi iris ĉe Villiers-n por diskuti pri lia raporto kun li. Vi trovis la pordon malfermitan. Eble vi havis duoblon de la ŝlosilo. Ĉiukaze li estis mortinta. Vi profitis de tio por registri lian komunikaĵon pere de via kopiilo.

— Se li estis mortinta kaj konsekvence, nekapabla helpvoki, kial mi kaŝus la filmon?

— Por forigi ĉiajn suspektojn. Eble vi posedas duan kopion. Verdire, ni nur konsideras vian diron por konkludi ke via filmo estis detruita.

— Sufiĉas! – Urth ekkriis. – Tio estas interesa hipotezo, Doktoro Talliaferro, sed ĝia nura problemo estas, ke ĝi en si mem estas malvera.

Talliaferro faltigis sian frunton.

— Eble estas via opinio...

— Estos la opinio de iu ajn kapabla cerbumi. Ĉu vi ne vidas ke Hubert Mandel tro farus por esti murdinto?

— Ne, mi ne tion vidas.

Wendell Urth indulge ridetis.

— Kiel sciencisto, Doktoro Talliaferro, vi nenegeble estas tro sperta por inklini al kredo de viaj propraj teorioj, pluignorante surde kaj blinde faktojn kaj pripensojn. Bonvolu preni konduton de detektivo. Se la Doktoro Mandel mortigus Villiers-n kaj arogus al si falsitan alibion aŭ se li trovus lin mortintan kaj profitus de tio, li certe tiam ne tiom penus! Kial kopii la dokumenton? Kial akuzi iun alian? Li nur bezonus preni la originalon. Kiu, krom li, konis ĝian ekziston? Neniu. Nenial eblas supozi ke Villiers parolis pri sia

malkovro al iu alia. Li kvazaŭ patologie inklinis al sekreto. Ĉio atestis ke li karpe mutis pri tio. Krome, Doktoro Mandel sciis ke Villiers estas komunikonta ion. Tio ne estis anoncita. Neniu antaŭa studo estis publikigita. Doktoro Mandel povis foriri kun la raporto en sia poŝo, trankvile kaj sentime. Eble li eksciis ke Villiers konigis siajn planojn al siaj eksaj kunstudentoj? Do? Por tiuj ĉi, tio estis nur senbazaj paroloj de iu kiun ili rigardis mense neŭroza. Tute male, proklamante klare kaj laŭtvoĉe ke la raporto de Villiers estis detruita, asertante ke tiu morto eble ne estis natura, strebante al la retrovo de la filmo, do farante ĉion kion li faris, Doktoro Mandel naskis suspektojn kiuj male naskiĝus el nenies menso se li restus diskreta post senspura krimo. Se ni supozas ke li estas la murdinto, li estus neimageble stulta, nekredeble idiota eĉ trans ĉio kion mi konis dum mia kariero. Kaj la Doktoro Mandel estas nek stulta nek idiota.

Talliaferro intense meditis sed ne malfermis la buŝon.

— Kiu do mortigis Villiers-n? – Ryger demandis.

— Iu el vi tri. Estas evidente.

— Sed kiu?

— Ankaŭ tio estas evidenta. Mi sciis kiu kulpas ekde la momento kiam Doktoro Mandel klarigis al mi kio okazis.

Talliaferro rekte rigardis la dikegan eksterplanediston naŭzmiene. Li estis sensenta pri la blufado sed la du aliaj estis malfirmigitaj. Ryger premis siajn lipojn kaj la suba makzelo de Kaunas mole pendis. Li mienis kiel denaska kreteno. Ili ambaŭ aspektis kiel fiŝoj.

— Nu do, diru lian nomon! – Talliaferro ekkriis. – Ek...

La palpebroj de Wendell Urth moviĝetis.

— Unue, mi devas nete precizigi ke antaŭ ĉio gravas la malkovro de la mas-translokado. Ankoraŭ eblas trovi la dokumentojn.

— Kion diable tio signifas, Urth? – Mandel agresive ĵetis plu paŭtante.

— Tiu kiu kopiis la raporton probable estis impresita de la operacio. Mi dubas ke li havis tempon legi ĝin. Male, mi ne dubas ke li konscie memoris ĝin. Kaj ni disponas psikosondilon. Se li eĉ ere rigardis la originalan tekston, la sondo rivelos la bildon kiu impresis lian retinon.

La aliaj moviĝis ĝenete kaj Urth haste daŭrigis :

— Estas neniu kaŭzo timi pri la psikosondado. Kiam ĝi estas farata de spertuloj, estas nenia risko, des malpli kiam la sondoto konsentas. Kiam rezultas damaĝoj, estas ĝenerale pro neutila opono far la

sondato, speco de mensa rompo, ĉu vi komprenas? Do, se la kulpanto estas preta libere konfesi kaj redoni al mi...

La akra rido de Talliaferro brue eĥis en la silenta ĉambro. La psikologio de Urth estis vere kruda kaj malfajna!

Tiu reago ŝajne mirigis la planediston kiu grave rigardis Talliaferro super sia okulvitro kaj diris :

— Mi estas sufiĉe influa al la polico por ke la rezulto de la sondado restu konfidenca.

— Ne mi mortigis lin! – Ryger diris obstine.

Kaunas skuis la kapon.

Talliaferro ne degnis respondi.

Urth suspiris.

— Nu, mi mem estos devigata denunci la kulpanton. Estos traŭmatige kaj komplikos la situacion.

Li pli forte premis sian ventregon kaj liaj fingroj tordiĝis.

— Doktoro Talliaferro deklaris ke la filmo estis kaŝita sur la ekstera fenestrobreto por ke oni ne trovi ĝin, kaj ke ĝi plu estu sendamaĝa. Mi akordas lin.

— Dankon, – Talliaferro seke murmuris.

— Sed demando restas : kial venus la ideo al iu ke la ekstera fenestrobreto estas tute sekura kaŝejo? Tie estas loko kiun la polico nemanke ekzamenos. Nu, la konviktaĵo estis trovita sen eĉ interveno de la polico. Oni povas alimaniere demandi : kiu nature rigardos iun ajn parton de la ekstera fasado de konstruaĵo kiel nevenkeblan kaŝejon? Evidente, persono kiu longtempe loĝus planedon neprovizitan je atmosfero kaj kiu neniam pripensus, pro la antaŭa trejnado, enstrudiĝi eksteren de fermita ejo sen detala preparado. Por iu loĝanta sur Luno, ekzemple, objekto kaŝita ekstere de kupolo estas relative ŝirmita. Oni malofte sin riskas ĉe la surfaco de satelito krom pro profesiaj kialoj. Do, kutimulo al la Luna vivmaniero povus strebi al malfermo de fenestro kaj elporti kion li subkonscie rigardus kiel vakuon cele al protekto de objekto. Lia reflekso estus : *tio kio troviĝas ekstere de loĝata konstruaĵo estas en sekuro*. Ne pli.

— Kial vialudas Lunon, Doktoro Urth? – Talliaferro demandis interdente.

— Estis nur ekzemplo, – Urth respondis afable. – Ĉio kion mi diris aplikiĝas al vi tri. Sed ni nun alvenas al la ĉefa punkto, al la mortiva nokto.

Talliaferro streĉis sian brovon.

— Ĉu vi volas paroli pri mortiga nokto, pri la nokto kiam Villiers mortis?

— Mi volas paroli pri nokto ĝenerale. Pri iu ajn nokto... Eĉ se oni akceptus la hipotezon laŭ kiu fenestrobreto estas sekura kaŝejo, kiu el vi estus sufiĉe malsaĝa por rigardi ĝin tial *por filmo impresita*? Kompreneble, tiuspeca filmo ne estas tre sensiva.

Ĝi estas konceptita por esti rivelita en malfavoraj kondiĉoj. La obtuza lumo de la nokto ne grave difektas ĝin, sed la helo difuzita de la tago neniigos ĝin post kelkaj minutoj kaj la rekta ekspono al la suna lumo tuj vualus la filmon. Ĉiu tion scias.

— Daŭrigu, Urth, – Mandel diris. – Kien nin kondukas tiu antaŭparolo?

— Ne provu min rapidigi, – Urth respondis paŭtege. – Mi volas ke ĉio estu tute klara. La unua celo de la murdinto estis meto de la filmo en sekuran lokon. Estis dokumento unuekzemplera supere grava en si mem kaj por la tuta mondo. Kial li demetis ĝin kie nemankeble la Suno estis difektonta tiun valoran filmon? Pro simpla kaŭzo: li ne antaŭvidis la matenan krepuskon. Iasence, li opiniis la nokton nemortiva. Sed la noktoj ja estas mortivaj. Sur Tero ili mortas anstataŭate de la tago. Eĉ la polusa nokto kiu daŭras ses monatojn fine mortas. Sur Ceres, la nokto daŭras nur du horojn kaj, sur Luno du semajnojn. Ankaŭ tie ĝi mortas: la Doktoroj Talliaferro kaj Ryger scias ke la tago konstante postas la nokton.

Kaunas ekstaras:

— Atendu...

Wendell Urth rigardis lin rekte en la okulojn.

— Ne plu necesas atendi pli, Doktoro Kaunas. Merkuro estas sufiĉe volumena planedo kiu ĉiam prezentas la saman flankon al la Suno. Eĉ se ni konsideras la precesion, la tri okonoj de ĝia surfaco restas eterne mergitaj en malhelo kaj neniam vidas la Sunon. La polusa observejo situas ĉe la limo de la nokto. Dum tiuj dek jaroj kiujn vi pasigis sur Merkuro, vi al kutimiĝis al la senfina nokto, do por vi io en malhelo senfine restas en ĝi. Tial vi fidis je Tero por protekti la filmon impresitan, forgesante, pro ekscitiĝo, ke noktoj mortas...

Kaunas antaŭenpaŝis kaj ripetis:

— Atendu...

Sed Urth neflekseble daŭrigis:

— Laŭ kio estis tie ĉi menciita, kiam Mandel manovris la polarizilon en la ĉambro de Villiers, la vido de la lumo kriigis vin. Kial vi tiel reagis? Pro teruro, nun natura por vi, estigita de la Suno de Merkuro? Aŭ ĉar vi subite komprenis ke la suna lumo neniigos viajn planojn? Vi urĝe aliris la fenestron. Ĉu por reguligi la polarizilon, ĉu por kontroli ĉu la filmo estas detruita?

Kaunas fale ekgenuis.

— Mi ne *intencis* mortigi lin. Mi volis simple paroli kun li. Li hurlis kaj falis. Mi kredis lin mortinta. Lia raporto estis sub la kuseno kaj la cetero pluiĝis. Ĉio viciĝis kaj, eĉ antaŭ ol konscii pri la okazaĵo, mi estis implikita en tiu sinsekvo. Sed mi ne tion volis. Mi ĵuras ke mi ne volis.

La aliaj ĉirkaŭis Kaunas-on kiu ĝemis. Wendell Urth kompate rigardis lin.

La ambulanco estis foririnta. Fine, Talliaferro regis sin kaj rigide diris al Mandel:

— Mi esperas, Doktoro, ke neniuj rankoros pro la paroloj tie ĉi prononcitaj.

Mandel samtone respondis:

— Mi opinias ke estas preferinde por ĉiuj kiel eble forgesi la lastajn okazaĵojn.

Ili staris antaŭ la pordo, pretaj al foriro. Wendell Urth, ridetante, klinis la kapon kaj murmuris:

— Restas la problemo de miaj honorarioj.

Mandel stuporigite rigardis lin.

— Mi ne petas monon, – la planedisto haste diris. – Sed, tuj post kiam la unua mas-transloka sistemo funkcios por homoj, mi deziros vojaĝi.

Mandel plu mienis mutigite.

— Vi ne konscias! Spacaj vojaĝoj ne okazos baldaŭ!

Urth skue movis sian kapon.

— Ne temas pri spaca vojaĝo. Tute ne! Mi ŝatus iri al New Hampshire. Al Lower Falls?

— Nu bone... Sed kial?

Urth rigardis alĉielen kaj Talliaferro mire notis, ke li subite aspektis kaj timeme kaj senpacience.

— Antaŭlonge... Ja antaŭlonge... mi renkontis fraŭlinon tie. Antaŭ multaj jaroj... sed, kelkfoje mi demandas min ĉu...

POST-SKRIBO

Kelkaj legantoj eble rimarkis ke tiu novelo, originale eldonita en 1956, estas kontraŭita de la eventoj. En 1965, la astronomoj malkovris ke Merkuro ne ĉiam prezentas la saman flankon al la Suno sed ke tiu planedo turniĝas laŭ kvindek kvar taga periodo, do ĉiuj ĝiaj flankoj estas iam-tiam lumigitaj. Kion fari krom malaprobi ke la astronomoj ne interkonsentas inter si?

Kaj mi nete rifuzas modifon de tiu historio por kontentigi iliajn kapricojn.

Solva detalo

Ĵak Weaver eliris el la interno de Multivak kun videble laca kaj naŭzita mieno.

De sia tabureto, kie la alia staradis trankvilmense, Todd Nemerson demandis :

— Ĉu plu nenio?

— Nenio, – Weaver diris —. Nenio, nenio, nenio. Neniu trovas tion kio ne glatas.

— Komprenoble krom la fakto ke la aparato ne funkcias.

— Vi tute ne helpas sidante tie!

— Mi cerbumas.

— Vi cerbumas! – Kanino de Weaver malkovriĝis je la flanko de lia buŝo.

Nemerson moviĝadis senpacience sur sia seĝo.

— Kial ne? De tri tagoj, ne malpli ol ses fakultamentoj pri komputoroj vagadas laŭ la koridoroj de Multivak. Ili ankoraŭ nenion trovis. Ĉu vi ne bezonas iun por cerbumi?

— Tio ne estas pripensinda temo. Ni devas ekzameni la komputoron. Estas ie relajso blokita.

— La afero ne estas tiom facila, Ĵak!

— Kiu diras ke ĝi estas simpla? Ĉu vi scias kiom da milionoj da relajsoj estas ĉi tie?

— Tio ne gravas. Se nur temus pri unu relajso, Multivak interŝanĝus la cirkvitojn, trovus la rimedojn por lokalizi la paneon, kaj la eblojn por ripari aŭ anstataŭigi la difektitan pecon. La problemo estas ke Multivak ne volas respondi al la ĉefa demando, ĝi ne volas diri tion kio ne funkcias... Baldaŭ okazos paniko en ĉiuj urboj se ni ne intervenos. La tutmonda ekonomio dependas de Multivak, kaj ĉiu tion scias.

— Ankaŭ mi tion scias. Sed kion oni povas fari?

— Mi jam diris al vi, « pripensi ». Devas esti io, kio tute superas nin. Aŭskultu Ĵak, ke ne ekzistis, dum cent jaroj, eĉ unu famfakulo pri komputoro kiu ne laboris por estigi Multivak-on ankoraŭ pli kompleksa. Ĝi povas tiom fari nun... diable, ĝi eĉ povas paroli kaj aŭskulti. Ĝi estas preskaŭ tiel kompleksa kiel homa cerbo, do kial ni komprenus Multivakon?

— Nu do! Baldaŭ vi diros ke Multivak estas homa.

— Kial ne? – Nemerson absorbiĝis en siaj pensoj kaj ŝajnis meditati. – Nun ĉar vi ĵus parolis pri tio, kial ne? Ĉu ni povas scii ĉu Multivak ne transpasis la maldikan limon trans kiu ĝi ĉesis esti maŝino por ekesti homo? Ĉu ekzistas limo por tio? Se la cerbo estas iom pli kompleksa ol Multivak, kaj se ni daŭre kompleksigas Multivakon ankoraŭ pli, ĉu ne estos momento kiam?... – Li murmuris, kaj silentis.

— Kion vi celas? Supozu, – Weaver diris senpacience —, ke Multivak estas homa. Kiamaniere tiu fakto povas helpi nin trovi tion kio malhelpas ĝin funkcii?

— Pro homa kialo, eble. Imagu ke oni pridemandas vin mem pri la verŝajna kurzo de la tritiko venontsomere kaj ke vi ne respondas la demandon. Kial vi ne reagu?

— Ĉar mi tute ne scius tion. Sed ja Multivak, konas la respondon! Ni donis al ĝi ĉiujn elementojn. Ĝi povas antaŭanalizi la sezonojn, la politikon kaj la ekonomion. Ni scias ke ĝi kapablas tion fari. Ĝi jam tion faris.

— Konsentite. Supozu ke mi faras tiun demandon al vi, ke vi konas la respondon kaj ke vi ne komunikas ĝin al mi. Kial?

— Ĉar mi havas cerban tumoron, – Weaver grumblis. – Ĉar oni klabis min. Ĉar mi tro drinkis. Ĉar diable mia meĥanismo paneis. Tio estas ĝuste kion oni provas malkovri pri Multivak. Ni serĉas kie ties meĥanismo paneis, ni serĉas la solvan detalon.

— Sed vi ne trovis ĝin.

Nemerson ekstaris el sia tabureto.

— Aŭskultu min, vi faru al mi la demandon pri kiu Multivak stumblis.

— Kion vi celas? Ĉu mi pasigu la magnetan truitan bendon tra via korpo?

— Nu, Ĵack. Ripetu ekzakte la vortojn kiujn vi uzis en via demando al Multivak. Vi kutimas paroli al Multivak, ĉu ne?

— Mi devis. Terapio.

Nemerson kapsvingis.

— Jes, tio estas. Terapio. Oficiala versio. Oni parolas al ĝi por persvadi nin ke ĝi estas homo, por ne kreskigi neŭrozon je la penso posedi maŝinon tiom pli

scioplenan ol ni. Ni ŝanĝis teruran metalan monstron en patrecan protektantan bildon.

— Fakte, se vi rigardas la aferon tiamaniere...

— Nu, estas malvere kaj vi scias tion. Komputoro tiel kompleksa kiel Multivak devas, por esti efika, paroli kaj aŭskulti. Enmeti aŭ eligi koditajn ciferojn ne sufiĉas. Trans ia nivelo de komplekseco, oni devis konstrui Multivakon tia, ke ĝi aspektas home ĉar, diable, estas ĝi homa. Nu, Ĵak, faru la demandon. Mi volas scii kiel mi kondutos.

Ĵak Weaver ruĝiĝis.

— Estas stulte.

— Ĉu vi bonvolus komenci?

Estis bona rimedo por mezuri la staton de deprimado kaj malespero de Weaver. Iom malbonvole, tiu ĉi afektis programadon de Multivak kiel kutime. Li komentis la lastan informon pri la zorgo de la terkultivistoj, parolis pri la novaj ekvacioj kiuj desegnis la tordiĝojn de la *jet-stream* kaj prelegis pri la suna konstanto.

Li komencis rigidmiene kaj, helpate de sia longtempa sperto, ekscitiĝis pro tiu tasko kaj, kiam la fino de la programo estis stokita per klakado, li malŝaltis per vere seka frapo, kvazaŭ Todd Nemerson estus Multivak. Li konkludis vikle :

— Tre bone. Prilaboru tion kaj respondu al ni rapide.

Post kio, momente, Ĵak Weaver restis tie, kun la naztruoj dilatitaj, kvazaŭ li plian fojon sentus la eksciton laborigi la plej gigantan kaj gloran maŝinon kiun la spirito kaj la manoj de la homo iam konstruis.

Poste li rememoris kaj flustris :

— Tre bone, ek.

— Almenaŭ, – Nemerson diris —, mi scias kial mi ne respondus kaj ni tuj provos la aferon kun Multivak. Ni certigu ke la enketistoj ne plu zorgas pri Multivak. Poste vi programos ĝin kaj mi alparolos ĝin. Nur unu fojon.

Weaver ŝultrumis kaj turnis sin al la kontrolpanelo de Multivak provizita per malhelaj platoj kaj lampoj, kiuj ne plu blinkis. Li liberigis ĝin malrapide. Li ordonis ke la taĉmentoj, unu post la alia, foriru.

Post profunda enblovo, li denove ekprogramis Multivakon dekduan fojon. Ie malproksime, ĵurnalisto estos sciiganta ke ili denove provas. Tra la mondo, loĝantaro dependanta de Multivak kolektive retenos sian spiradon.

Nemerson parolis dum Weaver silente provizis la datumojn. Li parolis hezitante, provante rememori pri tio kion Weaver diris, sed atendente la momenton kiam li povos aldoni la solvan detalon. Weaver estis elĉerpita, kaj nun ekaperis ia strebo en la voĉo de Nemerson. Li diris :

— Tre bone, Multivak. Eklaboru pri tio kaj respondu nin.

Li eksilentis antaŭ ol provi la solvan detalon. Li aldonis :

— Mi petas !

Kaj en tuta Multivak, la valvoj kaj la relajsoj ĝoje eklaboris. Efektive, maŝino sentas... kiam ĝi ĉesas esti maŝino.

